

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Brastän

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLÄG-D-AV
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 28 NOVEMBER 1920.

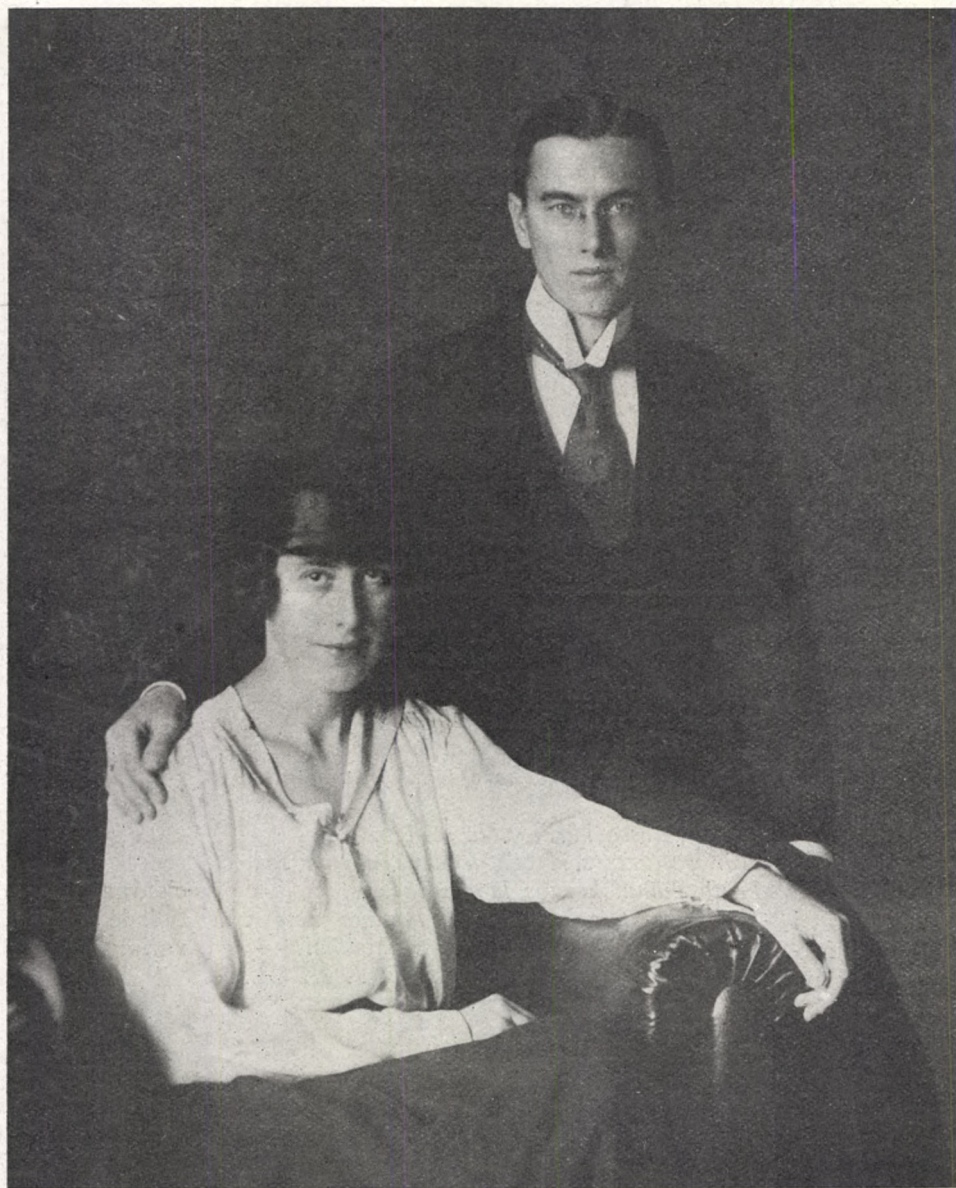
HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
EBBA THEORIN.

EN BRÖLLOPSRESA TILL OSTAFRIKA.

FRU INGEBORG Lindblom, som vår fotograf här presenterar, är den första kvinna, vit eller svart, som bestigit Mount Elgons högsta topp. Mount Elgon är det intressanta ostafrikanska berget, som uppges vara bebott av både grottfolk och onda andar! Att undersöka bergstrakterna, vilket den nu hemkomna expeditionen gjort, var en vetenskaplig bragd, att bestiga bergstoppen, åtminstone för damer, en sportbragd. Och innan hon såg Mount Elgon för sina fötter, hade hon aldrig, säger fru Lindblom, bestigit högre berg än dem, som finnas på skånska slätten — — — Men i stället har hon, som lantfödd skånsk flicka, ända sedan hon varit en liten tulta, varit van att sitta till häst.

När fru Lindblom följde med sin man, d:r Gerhard Lindblom och de andra deltagarna i expeditionen: direktör och fru Sven Lovén samt amanuensen Hugo Granvik, ut till Afrika (de båda damerna voro visst de första svenskor som varit med på en vetenskaplig expedition till den världsdelen), var det till på köpet hennes bröllopsresa, en resa som alltså varade i åtta månader. Det blev

litet ovanliga kökserfarenheter att göra för en nygift ung fru Medan andra i hennes situation bruka stå med kokboken i handen och rädas över grytan, fick fru Lindblom resolut på afrikanskt vis sätta sin gryta över marken, balanserade på tre stenar, och tulta på. Det var inte lätt att sköta hushåll à la africain, berättar hon nu, till på köpet när man som hon på lediga stunder fick hjälpa sin man att pressa växter. Och måste tala med sin infödda kock inte "på afrikanska, ni vet", som det står i sagoboken, utan på suaheli — d. v. s. litet "köks-suaheli", säger fru Lindblom skrattande. D. v. s. till en början, när man var i kusttrakterna, var det som i ett paradiset, inte minst från den nygifta fruns köks-synpunkt. Fruktar i över-

D:r och fru Gerhard Lindblom. Foto E. Holmén.

flöd och billiga — bananer för c:a 3 öre st. Men ju längre in i landet man kom, desto besvärligare. Mjölk var det ofta ytterst svårt att få, och apropå det berättar fru Lindblom en liten lustig episod:

En negerpojke kom en dag till hushållet och erbjöd en hel flaska mjölk. Tillfrågades vad han ville ha och svarade: pinni. "Pinni", det skulle vara "nål", och till slut förstod man, att det var säkerhetsnålar, han åträdde. "Hur många skall du ha?" — "En!" — Det fick han och en på köpet, hoppade av för-tjusning och stack en genom vartdera örat — För säkerhetsnålar fingro de båda fruarna mycken mjölk i Afrika!

När man kom upp till de fattiga bergstrak-

terna, fanns där ingen mat alls att få. Det var att ta till konservburkarna och då och då skjuta ett villebråd (fru L. var själv någon gång med på jakt). Ja, det vill säga, säger hon på sitt lugna, humoristiska skånska sätt, ibland fick man ju skicka efter något i butiken. — "Var låg butiken då?" — "Ja, närmaste lilla hindubutik låg på allra minst — 3 engelska mils avstånd."

Om den där fyra-dagars bestigningen av Mount Elgons topp, som d:r och fru Lindblom gjorde, inte var besvärlig? Ahjo — det allra sista stycket vågade inte ens de infödda vara med — för de iskalla dimmornas och de onda andarnas skull! — förutom en gammal förare, som talade ett absolut obegripligt språk, och en yngre "boy". Och på nervägen — ja, då fick man ibland "hasa sig fram", säger fru Lindblom så lugnt, som om det bara gällt skånska halmstackar. Fru Lindblom gjorde naturligtvis åtskilliga intressanta bekantskaper där ute: vördnadsvärda trollkärningar, som kommo med originella presenter till henne, hövdingar, som tömde sina vild-bikuppor o. s. v. — Vad de vitas seder äro konstiga, tänkte de svarta, när de

sågo henne, — i Europa går en far och kostar på sin dotters utbildning och sedan — ger han bort henne gratis. Icke så bland de enkla afrikaner. Där kan det ibland dock gå ända därhän, att de rika gamla gubbarna köpa upp nästan alla unga kvinnor i byn så att deras vuxna söner få gå ogifta. Och kvinnorna är det, som utföra nästan allt arbete; de bära också bördor lika bra som män, intygade d:r Lindblom. Man får inte därför tro, att kvinnans ställning är egentligen förtryckt. De gamla kvinnorna ha i lika hög grad som de gamla männen hand om religionen, trolldoms- och medicinkonsten, och äro ofta ännu mer ansedda än sina manliga kolleger. Och för sin svärmor (eller sina svärmödrar, får man väl säga!) har man-

Negerherrarna sitta och slå dank på "thome", som det kallas, en plats som alltså motsvarar vårt kafé men är utan servering.

Medan männen vila sig, få kvinnorna arbeta. De förmå bära de tyngsta bördor och ha samtidigt oftast ett barn på ryggen.

nen av vana och sed en otrolig respekt och rädsla.

Här inskjuter d:r Lindblom, att under de

Fru Lindblom banar sig väg genom en bambuskog. Sådana skogar fanns det gott om på väg upp till bergstoppen, och de voro mycket besvärliga att komma igenom.

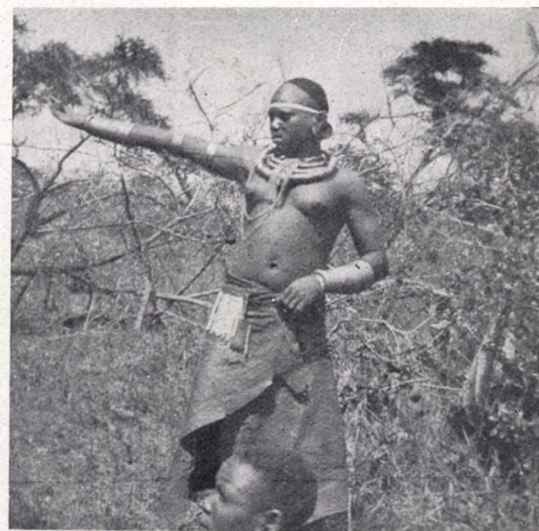
tio år, som gått sedan han sist var i Ostafrika, har landet civiliserats kolossalt och förlorat i ursprunglighet. Nu har man byggt upp farmar, nu kör man med motorcykel — ja, ny-

ligen anhölls t. o. m. tre vita män för lösdriveri i Mombasa!

D:r och fru Lindblom ha varit hemma bara några dar, men att de väl utstått sina strapasser, därom vittnar fotografiet till fullo!

Vad själva expeditionens arbete och resultat beträffar, så meddelar d:r Lindblom, att arbetet fördelades så, att amanuensen Granvik med biträde av direktör Lovén haft det zoologiska arbetet på sin lott, direktör Lovén och d:r Lindblom det entomologiska, Lindblom och Granvik det botaniska och även samlande av fossil. D:r Lindblom har dock i första hand ägnat sig åt sitt eget specialgebit, etnologiska studier och samlingar. Men den som skall arbeta ordentligt, behöver som bekant också ordentlig föda, och därför ville d:r Lindblom också lovorda fruarna, som med stark hand regerade den svarta kocken och hans biträ-

den — de där ingalunda voro kejsare å sitt område — utan att stå handfallna då tropiska störtskurar i en handvändning dränkte kok-

En kvinna av grottfolket på södra Elgon. Hon har vägrat låta fotografera sig, men fångats i en dramatisk pose, när hon rusar upp i sin vrede.

Till tanken.

*I svindlande och alltför ljusa timmar
vi virvat genom vida rymden kring,
bränts utav fjärran skarpa solars sting...
Men se hur jordens aftonstjärna glimmar!*

*Se alla dessa kära, svala ställen.
Hör vattnets sorl och trädens mörka sus
kring människornas låga vita hus.
Hur tryggt och gott att komma hem vid
kvällen! —
RAGNAR JÄNDEL.*

eldarna, eller då tjuvaktiga hyenor nattetid tullade köttförrådet, som i brist på bättre förvaringsplats måste hänga i en tråd.

E. TH.

Negrerna älska dans och styra ut sig i verkligt praktfulla dräkter — eller vad man skall kalla det. Här syns musikkåren.

En negerhydda med det typiska dryckeskärlet, kalebass. Kvinnan står och stöter majs — naturligtvis med barnet på ryggen.

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.

S:ta Birgittaskolan

Textilavdelningen.

Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi, m. m. Beställningsavd. för klädningar och lingerie. Anmälningar dagligen 10—5. Prospekt på begäran. 6 frielever.

Allm. tel. 51 90. — Grundad 1910 — Riks tel. 141 08.
Regeringsgatan 19—21, Stockholm

Uppritade och påb. arbeten. Gardiner, Kuddar, Dukar, Spetsar och Linnebatist, Monteringar av arbeten. Stort urval av äkta spetsar även antika.
EMMY KYLANDER.

MINA LEVNADSMINNEN. Av Helena Nyblom.

(Forts. fr. n:r 46.)

EN AV DE DAGAR MIN MAN SKULLE resa till Stockholm för att föreläsa om Shakespeare till förmån för de danska sårade, åtföljde jag honom. Ännu var inte järnvägen mellan Uppsala och Stockholm färdig, varför man hade en hel dags diligens-skjuts att uthärda i vinterkölden. Starkt påpälsad började man resan på morgonen. Vi hade lilla framkupéen, ett sorts bås, rymmande två personer, som ändå sutto ganska trångt, och så började färden. Man kan nu knappast föreställa sig, hur man kunde åstadkomma ett sådant tålamod som då för tiden fordrades för att tillryggalägga sträckan mellan Uppsala och Stockholm, en väg som nu tager en timme på järnvägen. (Snart kan man väl göra resan på tio minuter, och kommer i framtiden att tala med samma medlidande om våra långa, mödosamma järnvägsresor, som vi nu tala om diligensernas framkrypande.) Man satt där man satt, huttrande av köld, trots alla pälsar och schalar, och hade blott en rast, vid Alsike gästgivaregård, där middag intogs. Jag kommer ännu ihåg matsalen med sitt nyskurade golv och en väldig brasa i kakelugnen, och midnatten, som bestod av salt kött i spad med helkokta potatisar. Tidigt på kvällen voro vi framme i Stockholm.

Det var på Berns salong min man skulle föreläsa, och salen var full av folk, mest damer som voro sysselsatta med att sticka strumpor och plocka charpi till de sårade soldaterna. I fonden av salen var en teater, framför vars nedfällda ridå talarestolen hade sin plats. Bakom ridån lade vi våra överplagg, och där dansade vi sedan en glad polka, osedda av alla de väntande åhörarna.

En annan gång, då min man reste till Stockholm för att fortsätta föreläsningarna, bodde jag på slottet. Vid den tiden jag väntade hans återkomst, en mörk kväll, ringde det på tamburdörren, och förvissad att det blott kunde vara han, rusade jag ut och rätt i armarna på en vilt främmande herre.

Den tiden låg det något mera spännande över tillvaron, beroende på att de få och långsamma kommunikationerna ofta bragte det oväntade.

Utan tvivel var studentkåren på den tiden besjälad av en annan anda än den som nu regerar den, och de unga männens tilltag kunde ibland antaga en viss bärsärkkarakter. Men å andra sidan voro de verkligen unga och kunde roa sig med rätt barnsliga, bullrande förströelser. Polisen såg också genom fingrarna med deras galna upptåg så vida de inte överskredde all lag och ordning.

Jag minns en sport de hade för sig just då jag kom till Uppsala. Sent på kvällen, då vanligt folk gått och lagt sig, red en hel skvadron studenter på sina käppar genom gatorna och ner mot ån. I spetsen hade de en anförare, som med höga tillrop kommenderade deras rö-

relser. Utanför det hus, där vi bodde, i den s. k. Hellmanska gården, var en stor öppen plats vid hamnen, som lämpade sig utmärkt till militära övningar, och här redo de runt i timtal, under anförarens ihärdiga och kraftiga tillrop.

Till att börja med kunde det vara ganska roligt att iakttaga, men eftersom natten led, skulle man dock ha föredragit att sova. Polisen lade sig icke det minsta i dessa fältövningar. Att flytta skyltar hörde ännu till de omtyckta nöjena och så var det brukligt, att flytta ner till ån de träställningar, varpå man lägger madrasser till piskning och som ha en viss likhet med hästar.

Dessa ställdes upp i rad som om de voro förda ner till vattnet för att dricka, och det överlämnades till deras respektive ägare att

Clemens Åhfeldt 60 år.

HOVPREDIKANT ÅHFELDT TILLHÖR vår huvudstads mest kända kyrkliga personligheter, är en högt bildad man, om vilken man skulle kunna använda uttrycket att intet mänskligt är honom främmande. Estet och teolog på samma gång står han städe i kontakt med tidens rörelser, därav hans humanism, frisinne och vidsyntheten i hans religiösa uppfattning.

Både som skolman och präst har han gjort betydande insatser i vårt samhällsliv och i den viktiga psalmboksfrågan har han uttalat sig med en skärpa vari kärleken till vår gamla psalmboks religiösa diktskatt framlyser klar och sann.

Clemens Åhfeldt tillhör vår statskyrkas framstegsmän, en upplyst, orädd och nobel natur, en sådan som vi ej ha gott om.

Negerdans, fotograferad av d:r Lindblom. Till de största "dandagarna" kunna negrer i tusental samlas.

urskilja dem och leda dem hem på morgonen. Hos en kamrat hade hans vänner en kväll i hans frånvaro flyttat bort alla möbler, ja, t. o. m. tömt sängen på sängkläder. Därefter hade de lagt en tofs hö i botten och vid sängen bundit en gammal häst, som stod och mumsade i all sköns ro på sitt foder, då den som bodde i rummet återvände dit. Man kan föreställa sig hans behagliga överraskning och kamraternas jubel över det lyckliga resultatet av deras geniala uppfinning. En annan student, vars öknamn av någon obekant orsak var "hönan" hade man berett den överraskningen, att tömma hans rum på alla föremål och endast lämna en pinne i väggen, som varande det enda nödvändiga för en höna. Nu för tiden skulle man icke kunna tro, att andra än skolgossar på 10 à 12 år kunde finna nöje i den sortens upptåg, eller ge sig tid att ställa till med dem.

Otroligt mycket tid flanerades bort utomhus, på gator och värdshus, och från den dagen, då de första värtecknen visade sig, kunde det nu bara inte vara tal om att sitta inne och läsa. Då skulle man vara i det fria hela dagen, och med mörkrets inbrott började serenaderna, ty på den tiden stodo serenaderna i sitt fulla flor. Varje student, som hade en flamma — och det var väl inte många som inte hade det — önskade ju att uppvakta sin utkorade med en serenad. Var flammen bosatt i själva Uppsala, var det en lätt sak. Kom hon ditresande, skulle det gärna vara något extra fint. Det var ju blott undantagsvis, som den lycklige (eller olycklige) älskaren själv var begåvad med röst. Han fick taga sin tillflykt till sina sångkamrater. Alltid fanns det någon som var särskilt bekant för sin vackra röst, och som det var ett önskemål att få med i kvartetten. Visserligen betalades icke de medverkande med klingande mynt, (såsom man ser det i operan Barberären) men naturligtvis skulle de ha våtvaror för att klara strupen, och om det var en mera framstående eller förmögen person, som önskade kvartett till en serenad, väntade man med säkerhet en god supé, eller åtminstone en sexa, som avslutning. När nu en flicka låg i månskenet och lyssnade rörd till tonerna av "Stjärnorna tindra re'n, högt upp på himmelen" eller "Kristallen den fina" och andra smäktande och bevekande sånger, tänkte hon

nog inte på, att älskaren själv stod stum nere på gatan med punschflaskan i handen, färdig att vattna de ganska likgiltiga sångarna. Men bra kunde det låta, det nekas inte, och när luften började bli ljum och björkarna att dofta, då lyssnade man andfädd till serenaden, som sjöngs i nästa gård eller i närliggande gränd. Min man hade varit en mycket anlitad serenadsångare, men blev sedan sitt giftermål ej tagen ofta i anspråk. Då jag ett par år efter min ankomst till Sverige reste ner på besök till Danmark, fick han dock åter göra tjänst, och en natt talade han om för mig, var han med om icke mindre än

CAP KAKAO

är genom sin fylliga, goda smak och renhet den bästa och billigaste.

FRANSKA CHOKLAD- & KONFEKTFABRIKEN, A.-B. - GÖTEBORG

fjorton serenader. Jag tror det varit promotion och att många resande skönheter funnos i Uppsala. Sista serenaden hade de sjungit vid soluppgången, liggande i gräset. Det hände då ibland — talade han om — att sångarna tröttnade på de känslofulla orden. Så kunde de till äventyrs ändra orden i Josephsons vackra sång "Stjärnorna tindra re'n, allt uppå himmelen. Jorden är still" till "Jorden är rund", vilken lilla variation ju inte observerades av den lyssnande flickan inomhus.

Själv har jag fått ganska många serenader, och det var med en egen tjusning man hörde det prassla utanför husknutarna, sedan viskas sakta, och så plötsligt förnam sången genom mörkret. Underligt nog börjades nästan alltid en serenad med Körners krigssång "Du Schwert an meinen Linken". Det förekommer visst något om "Bräutigam" längre inne i dikten, vilket har givit anledning till att man valde den.

Kap. 5.

NÅGOT OM MUSIKEN I UPPSALA.

Studentkörans anförare var på den tiden Oscar Arpi. Han var en bredaxlad, starkt byggd man, som så småningom blev ganska tjock. Hans ansikte, med de kolsvarta ögonen bakom glasögonen, uttryckte en energi, som var på gränsen till hetsighet. Han talade mycket fort och stammade när han blev ivrig. Jag hade redan träffat honom i Köpenhamn på studentmötet före mitt giftermål, medan Nyblom ännu var kvar i Italien, och då jag visste att de voro kamrater, hade jag ett visst intresse av att få tala med Arpi. En av mina gamla tanter, som såg hans fotografi, vilket han gett mig till minne, såg misstänksamt på hans kortklippta hår (han bar det kort och uppstruket som en tandborste) och yttrade därefter: "Har han blivit så korthårig av att ge bort hårlockar, då är han nog inte att lita på." I Uppsala såg jag honom blott som anförare av sången. Under hans ledning gick studentsången med en viss "kläm". Det var eld och lågor i kören. Som man vet, är det alltid kör- eller orkesterledaren som sätter sin stämpel på hela utförandet. Hans personlighet ger karaktär åt det hela. Studentkören klingade under Arpis tid med en ungdomlig kraft och livaktighet, som utstrålade från hans eldiga, energiska väsen.

Oscar Arpi.

I. E. Hedenblad.

J. A. Josephson.

Visserligen var han ganska självsvaldig och generade sig inte för att ändra tempi och använda många tempi rubati, men jag vet knappast om detta egentligen skadar, när det gäller en musikart som studentsången, vilken dock till sist gör intryck av improvisation. Säkert är, att under Arpis anförande hade studentsången något medryckande, som den knappast bevarat. Den hörde liksom ihop med frihetslivet i Uppsala och kändes frisk och brusande som Fyris vågor. Någon av sångarna, som ville kritisera Arpis tempi rubati, hade anbragt en metronom mellan hans fötter. På grund av sin tjocka mage observerade han den inte, men då han började anföras, kände han sig mycket retad av det jämna taktslaget, som oupphörligt lät höra sig. Hans svarta ögon blixtrade, och han såg förargad emot golvet, varifrån den lilla obönhörliga regulatören beständigt pickade. Jag vet inte, hurvida han slutligen upptäckte sin osynliga fiende, men gjorde han det, har han troligtvis exploderat.

På våren var alltid stor studentkonsert. Aulan i universitetsbyggnaden existerade ju icke på den tiden, och konserterna utfördes antingen på *Carolina* i den stora festsalen eller någon gång i domkyrkan. Jag erinrar mig att jag åtminstone en gång har hört en studentkonsert i domkyrkan, då kören var placerad omkring högaltaret. Jag kommer ihåg, hur vackert Hjalmar Hjorts röst klingade, då de sjöngo visan: "Jord och himmel jag glömmert natt och dag". Hugo Hamilton (numera Första kammarens talman) som då var ung student och som stod bredvid min plats, böjde sig ned och viskade med ett litet humoristiskt leende: "Det är ju ganska egendomligt att höra dem sjunga 'Jord och himmel jag glömmert natt och dag, och på dig jag endast tänker' framför högaltaret!"

Arpi kvarstod som studentkörans anförare till år 1871. Carl August Forssman blev hans efterträdare från 1871—1874, då Hedenblad intog samma post. Strax han började, utmärkte han sig för en ovanlig friskhet och ungdomlighet. Han hade i sitt väsen något mycket naivt och på samma gång något diktatoriskt, som imponerade. Då de danska och norska studenterna besökte Uppsala 1875, såg jag från våra fönster vid Islandsbron ångfartyget lägga ut vid deras avresa, då de följdes av de svenska studenterna. Hedenblad satt då som anförare på taket till kajutorna, bredbent för att hålla sig kvar, medan båten krängde ut, och slog takten till "Sätt maskinen igång, herr kapten". Han gjorde då ett så frimodigt intryck, att han tycktes mig vara representant för hela ungdomen, och jag kommer helst ihåg honom i det ögonblicket. Han var en vekare natur än Arpi, och kören fick under hans ledning en annan klang. Också Hedenblad använde ofta och ganska onödigt tempi rubati, isynnerhet på de känslofulla stäl-

lena. Särskilt plågade det mig att höra Södermans sköna sång: "Och fast du svikit din flickas tro" under hans anförande. Första strofen togs onaturligt långsamt, men därefter skyndades på, och de sista orden "så skall hon aldrig dig glömma" avsnoppades på ett högst omotiverat sätt. Men många andra kompositioner gingo alldeles präktigt.

Jag vet ej, om sångkören de följande åren var i besittning av flera utmärkta röster, men säkert är, att kören under Hedenblads tid ofta hade en egen, ungdomlig skönhetsklang.

Efter sångarsegern i Paris år 1878 var det stor fest för de återvändande sångarna i Botaniska trädgården. Ännu ser jag den lilla skaran, som återstod av kören — de flesta hade rest hem till sig — komma gående i raskt trav upp genom allén därinne, mottagna av uppsaliensarna med stormande jubel.

Med tiden blev Hedenblad allt fetare. Den inspirerande käckheten lämnade honom alltför tidigt. Men beständigt bibehöll han en viss älskvärd naivitet. En gång kom han till Hugo Hamilton och bad honom skriva några ord till en visa, som han ämnade komponera. "Du kan skriva vad du vill", yttrade han, "men" (han tog sig med handen om hakan, som han brukade, när han funderade)" men ser du, det är en sats jag gärna vill ha med i poemet, som jag själv funnit på, och inte vill undvara. Den låter: "Varför, mitt hjärta, känner du smärta". Jag vet ej om denna ovanligt originella hjärteutgjutelse fick plats i sången.

Studentsången är så helt förknippad med alla minnen från Uppsala, att jag inte kan tänka mig den borta, utan att samtidigt all poesi över Uppsalalivet skulle försvinna. Men å andra sidan har den också sin rätta och idealiserande bakgrund i Uppsala. Vårsången från Slottsbacken, serenaderna runt om i de små hemtrevliga gårdarna, uppvaktningarna vid professorsutnämningar och andra högtidligheter, de stora vårkonserterna, då allt herrgårdsfolk strömmade till staden och alla unga damer skeno i sina bästa nya sommartoaletter — allt detta hör så ihop med studentsången, att den inte alls gör samma verkan i en annan stad eller från en konserttribun.

(Forts.)

Hjalmar Hjort.

PÅHLSSONS
Teaterkonfekt och Dessertchoklader. Högfina kvaliteter.
Tillverkare: A-Bol. Carl P. Pålssons
Choklad- och Konfektfabrik, Malmö.

Bomullstyger = Möbeltyger = Gardiner
Prover på begäran. * * *
Precisera vad som önskas. * **Konstfliten, Göteborg.**

Carl Peter

ANDLIGA STRÖMDRAG. AV ELIN WÄGNER.

DET MÄNSKLIGA FÖRNUFTET KOMMER till korta inför uppgiften att klara människan genom tillvaron. Klart och skarpt då det gäller enskildheter, har det skapat hela den materiella kultur, i vilken vi nu leva, lagt under sig hela naturen, allt utom människan själv. Ty människan är ett irrationellt moment i skapelsen, hon trotsar och undandrar sig sitt eget förnuft och dess lagar; ställd på de svåra proven, i de svåra kriserna råkar hon alltid in i passionernas våld. Förnuftet degraderas till passionens dräng, anställt att efteråt ge ett sken av logik och rättvisa åt människans passionella brott och utbrott. En allmän känsla av att människan klarar sig illa och måste blygas, bildar en naturlig jordmån på religionens sådd. Ödmjukhet är religionens förutsättning. Den som finner sig själv otillräcklig söker hjälp hos en starkare. Den som funnit hela mänskligheten oförmögen att klara sig söker utom-mänsklig hjälp. Några stora ledare och hjältar att följa har mänskligheten inte just nu bland de levande. Söker man den hos de stora döda, finner man, att även de visa på den utom-mänskliga hjälpen.

Författare äro känsliga för andliga strömdrag, lätt påverkade av outtalade eller dunkelt uttalade förnimmelser inom samtiden. De bli så ett av bevisen för att en stämning av blygsel, ödmjukhet och längtan efter ledning finnes bakom den morska, viktiga och upptagna min, som världens ansikte bär nu efter världskriget.

Liksom allt detta, ödmjukhet och barnlig längtan efter ljus och ledning, alltid funnits i mänsklighetens hjärta, fast tidvis motat allra längst in och överröstat av högmod och självbelåtenhet, så har litteraturen alltid haft religiösa drag att uppvisa. Om vi begränsa oss till vår egen under senare tid behöver man ju bara nämna Strindberg och Selma Lagerlöf som belägg.

Den stämning som intagit det mänskliga hjärtat efter kriget finner man uttryckt i en rad böcker, som en del författare ur den s. k. mellangenerationen utgivit i höst. Det är Ludvig Nordström, Sven Lidman, Marika Stjernstedt, Henning Berger, Sigfrid Siwertz.

Det förefaller alldeles tydligt att de allesamman påverkats av samma händelser och samma förnimmelser. Dessa författare ha inte något gemensamt program, överenskommelse eller hemlig lösen, bilda inte skola med gemensam lärofader, deras enda lärofader är tiden själv.

Jag skulle vilja säga, att den första likheten dem emellan är att de inte resignera. Den slags kraft, som ligger i att resignera inför livets oförklarlighet och grymhet ha de icke, Resignationens predikare inom den moderna svenska litteraturen äro Hjalmar Söderberg och Bo Bergman, men situationen var inte så allvarsam, då Martin Birck skrevs eller Marionetter diktades, som den är nu. Själva övermättet av kval och blygsel gör det omöjligt att vidare resignera eller rädda sig in i pessimismen. Under förhållandenas tryck sprängs den yttre verklighetens ram och kontakt sökes med den metafysiska världen.

Dessa författare söka allesamman en lag bakom händelsernas virrvarr, som gör ett slut på virrvarr och meningslöshet. Förenklad och avklädd alla sina moderna särdrag är det egentligen bara en gammal visdom de funnit och upplevt, den som skönast och klarast uttrycktes av kristendomens stiftare. Det är

inte att makt är rätt och de starkaste hembära livets seger. Den heter: orätten bär sitt eget straff inom sig och: den som mister sitt liv, han skall vinna det. Men denna lag, som står i den livligaste motsats till människans naturliga böjelser och förnuftets egna slutsatser, det är inte ett skarpare och klarare förnufts hemlighet till framgång, det är en högre viljas lag, det är Guds lag, som rubbar förnuftets cirklar och sårar de naturliga instinkterna.

Denna årgång böcker visar vidare tydligt, att vi alldeles kommit bort från människoskildring för analysernas egen skull. De psykologiska skildringarnas omsorgsfulla schattering och färgblandning har försvunnit, färgerna läggas upp i klara ytor bredvid varandra, urfärgerna, uregenskaperna, svart och vitt, ont och gott. Bernhard Wohlgenut hos Lidman, Bergers doktor Grape och Pigan Elna, Siwertz' Peter Basen, Marika Stjernstedts Veronica Sommar, liksom i viss mån Lutherholm — i Döda världar i samhällsrymden äro symboler, exempel, de äro mer än helgon, förlorade subjekt och affärsledare, de äro personifikationer av egenskaper och krafter.

Olikheterna hos dessa författare ligga ju i öppen dag. Siwertz har egentligen endast tagit den negativa sidan av lagen till ämne för sin bok och gjort en studie av självisheten i olika arter med vetenskaplig grundlighet. Det är en enastående exempelsamling egoister han drar fram som bevis för sin tes att självisheten förstör och förtorkar människan och att egendom blir den ägolystnes fördärv. Där har

HANS HERMOD.

NÄR DIREKTÖR HANS HERMOD FÖR EN tid sedan helt hastigt gick bort — han dog helt plötsligt, under det han bevisade en biografföreläsning — var det icke blott en god, fin människa, som rycktes bort, utan en man, som tusen och åter tusen unga tacka av hjärtat, därför att han, själv duktig som få, bibragt dem duglighet. Hermod's Korrespondensinstitut — Sven Hermod's skapelse, som även efter hans död kommer att fortsätta som förut, då han hann att noga utstaka riktlinjerna för sitt verk — är känt i hela Sverige. Den stora tanke, varpå Sven Hermod byggde sin skapelse, var den: de unga, som nu av brist på ledning och företagsamhet slösa bort sina lediga timmar skulle på dessa lätt kunna samla ett vetande, en fackutbildning, som ger dem framgång i världen. Denna utbildning meddelar institutet genom noggrant utarbetade kurser per korrespondens. Undervisningen vid institutet omfattar 279 sådana kurser och ämnen, fördelade på 10 huvudavdelningar. Bara under ett enda år — 1919 — fick institutet mottaga 23,816 elevanmälningar. — För att taga ett annat exempel ur högen, så har bara en sådan kurs som den i skönskrivning genomgått av mer än 100,000 personer.

Som sagt, direktör Hermod lämnar ett stort tomrum efter sig. Hans verk kommer emellertid att bestå, då han uppfostrat en hel stab av duktiga medhjälpare.

författaren till Selams stannat efter att ha bränt in sin sats i läsarens sinne.

Sven Lidman vill ej nöja sig med att bevisa hur lönlöst det är för människan att söka sitt eget. Han går vidare: men den som mister sitt liv, han skall vinna det. Han har med en kraftig knuff stött ut väggen mellan den synliga och osynliga världen. Han lever i gemenskap med Gud, som hör löner och i Frälsarens namn förlåter synder. Att mista sitt liv är att uppge förnuftets krav, bryta bildningens hinder, fördomar och tron på egen kraft, att utplåna sig, ta nåden som en gåva. Lidman är med andra ord kristen i Pauli mening och har, som naturligt är i ett kristet land, väckt det allra största uppseende därmed. Här framträder i sitt allra tydligaste och mest utpräglade form känslan av mänsklig otillräcklighet, förtätad, förstörad till ångest och botad endast genom tron på den ställföreträdande försoringen.

I motsats till Lidman med sin hand i bordet: så är det käre läsare och så blir du salig eller osalig, låter Henning Berger en smula Nicodemusartat en något barnslig student ut säga bokens sanning: allt i livet är symbol av evigheten. Denne fromme Aljoscha kan ha rätt, kan möjligen ha orätt. Man vet inte, men problemet har dykt upp. Och Henning Berger har däröver skrivit en vacker bok.

Om det godas gudomliga makt handlar Marika Stjernstedts bok. Den som mister sitt liv han vinner det, han vinner också andras därmed. Bokens helgon lever ett liv av fullkomlig godhet, har utvalt godheten som det väsentliga i livet och står i förbindelse med en utomvärldslig kraftkälla, från vilken flödar den ousinliga godhet, som ingen ondska kan grumla eller förtorka. Man skulle inte för några år sedan vågat så självfallet sätta in en sådan kvinna som Veronica i en borgerlig nutids miljö. Anna Lenah Elgströms helgonkvinnor tillhöra renässansen, franska revolutionen eller frälsningsarmén. Det kunde för övrigt vara givande att föra in detta namn i detta lilla försök till jämförande karaktäristik, men vår uppgift gällde årets böcker.

Ehuru Veronica är synnerligen skickligt och självklart insatt i vår tid och lever i vår miljö, mitt bland kända figurer, tillhör hon ingen tid. Som en manifestation av den gudomliga kärleken är hon tidlös.

Av dessa författare är Ludvig Nordström den, som tidigast bekände sig till en gudstro (i Evighetsbössan). I sin senaste bok sysslar han inte med de individuella ödena eller med det ondas och det godas kamp inom och mellan dem. Men han förklarar sig tro på en gudomlig världsplan, i vilken var och en har sin föreskrivna uppgift förelagd och får sitt intresse i och med att han väl fyller den. Författaren har ganska mycket fått lida för sin tro, att grosshandlare och skeppsredare ha en större uppgift än konstnärerna, därmed har han brutit för mycket med den litterära ortodoxien.

Som sammanfattning: världskriget har korsat människornas självtillräcklighet. De ana, att så illa skulle det inte gått dem, om de icke kränkt någon gudomlig lag. De söka nu denna och finna, att det är kärlekens gamla, bortlagda och rätt obekväma bud de kränkt.

Det är detta man tycker sig läsa ut ur en rad av nyutkomna böcker valda från början av denna artikelförfattare endast av det yttre skäl, att de utkommit samtidigt, och att deras författare tillhöra ungefär samma generation.

Såväl konstnärliga som enklare

A/B SVENSKA MÖBELFABRIKERNA

MÖBLER

ITALIENSKT KÖK HOS OSS — VARFÖR EJ?

NÄR EN SVENSK, SOM INTE känner vidare till Italien, hör ordet "italienskt kök", får han en dimmig föreställning om något med mackaroner och olja. Det är skada, att han icke skall veta mer därom, ty det italienska köket vore onekligen något för oss att lära känna. Italianerne såväl som svenskarne tycka om god mat, och det italienska bordet är utsökt.

De som besöka italienska utställningen i Liljevalchs konsthall i Stockholm, ha i den där anordnade mycket trevliga och tilltalande italienska osterian emellertid tillfälle att göra en närmare och sympatisk bekanskap med det italienska köket. Osterian har upprättats av en känd italiensk hotellägare, herr Arturo Bertolini, som lär ha ett vidare syfte med sitt företag här: dels det att lära folk litet om italienskt kök, dels att söka få in hit de goda, billiga italienska vinerna (här tillåta vi oss en liten parentes: vad billigheten angår, har herr Bertolini nog inte räknat med vår Spritcentral, som ej lär unna oss billiga viner, även om vi kunde få dem).

Signor B. har älskvärdt berättat litet för oss om det italienska köket, vilket vi här återge:

Den karaktäristiska skillnaden mellan det som vi kalla italienskt kök och det franska är den, att det italienska, i överensstämmelse med folkets läggning, är enklare och naturligare, medan det riktiga franska köket är mycket mer raffinerat.

När man talar om det "italienska köket", är det på ett sätt inte fullt riktigt: det finns ej i Italien som i andra land ett nationellt kök, utan varje del av landet har sina speciella kulinariska vanor och böjelser. Det är därför man i samma stad finner en mängd olika restauranger, som redan genom sina namn ange sin specialitet: Fiaschetteria Toscana, Ristorante delle Venete, Pizzeria Napoletana, Trattoria Milanese etc.

I norra Italien använder man t. ex. mer smör vid matlagningen och äter mer kött och gärna också ris. I mellersta Italien är det oljan och svinfettet, som framträda vid matlagningen, och i södra Italien njuter man mest av sina Pasta, grönsaker och frukter.

Några nationalrätter? Låt oss se! Där är Frittura piccata: mycket fina kalvskivor, passerade med mjöl och stekta i smör. Tortellini: med en

Det italienska musikkapellet i Osterian vid italienska utställningen — i ett slags fiskaredräkter, som ej mer begagnas av fiskarna själva.

fin deg av mjöl och ägg, fyllda med kött och olika kryddor. Abacchio alla Romana: finlamm med sås, beredd med vinaigre och rosmarin. En neapolitansk specialité är mackaroner med tomat-sås. Pizze napoletane: ett slags bröddeg, garnerad med ansjovis, tomater och ost. Och så få ej förgätas Bolognas världsberömda charkuterivaror.

Dessa och många andra olika slags nationalrätter kan man få smaka på den nämnda osterian, som alltså just i alla riktningar representerar vad som icke fullt riktigt benämndes "det italienska köket". Jämte allehanda bakverk och konfekter etc.

Italienska kockar i det svenska köket hålla upp mackaronerna. Foto Ellqvist.

Så långt den italienske kännaren. Det kan vara intressant att höra vad en svenskfödd dam, professorskan Stella, som vi i ett tidigare nummer haft nöjet tala om, har för kommentarer att ge. Kommentarererna äro idel beröm över det italienska köket. För dem, som ej kunna italienska, vill hon rekommendera Cecilia Waerns "Italiensk mat." Och de, som kunna italienska, böra läsa Artusi, säger hon. Den är på en gång kokbok och nöjesläsning, och hon skulle själv ha lust att översätta den, bara någon förläggare ville ta sig an den. E. TH.

MED DEN ITALIENSKA utställningen i Stockholm ha vi ett dubbelt mål, säger professorskan Stella: dels att komma sympatierna i Sverige för Italien att växa, dels att i Italien höja intresset för det nydaningsarbe-

te, som f. n. pågår där. Sverige är på ett sätt rikt i jämförelse med Italien: det har råmaterial, järn, trä o. s. v., fortsätter hon. Italien, som är fattigare på råmaterial, bör i stället inrikta sig på förädlingsindustri. Och här har Italien ett utomordentligt företräde i arbetarnes och allmogens underbara handskicklighet. Den italienska kvinnan har ett alldeles enastående medfött sinne för kvinnoslöjd, en konstnärlig instinkt och säkerhet, som är underbar. Se på de venetianska spetsarna, se på de stora vävnaderna, gjorda av bondkvinnor — de äro sådana, att våra bästa textilkonstnärer med glädje skulle vilja erkänna dem som sina arbeten.

Men också i fråga om allmogeslöjd och konstindustri i övrigt har Sverige ett företräde, det förstår att på ett mönstergillt sätt få fram vad det har, bevara och organisera det. Den italienske direktören för skön konst och antikviteter, signor Colasanti, som f. n. är på besök i Stockholm, har, berättar fru Stella, helt öppet förklarar Sverige vara ett föregångsland. Hur har man t. ex. inte här förstått att draga in konsten i vardagslivet, säger han — se på skolorna, bankhusen och andra officiella institutioner. Ett lovord, vi kunna vara stolta över, när det kommer från en italienare av hans kapacitet.

Bron. Dikt av Erik Lindorm.

Om kvällarna strålar bron
av glober som stora solar,
och i dess järnskelett molar
trafikens darrande ton.
Bron sjunger: "Dagen lång
här står jag och sammanbinder!"
Jag hör med rodnande kinder
dess vänligt brummande sång.

Jag slår mina blickar ner,
min smälek jag dölja behöver.
Det bor en ovän mittöver,
en vän, fast förmörkad och vred.
Det strålar en bro mellan oss,
men aldrig varandra vi råka,
fast vi kunde gå eller åka
i bländande bågglampsbloss.

Vad hjälper elektriskt ljus,
förgyllningen, järnet, graniten!
Det bär mig ej ens den biten
fram till min oväns hus.
Väldiga broar välv,
fyll dem med rusande vagnar!
Intet allt detta mig gagnar.
Bron får jag bygga själv.

Äkta Spets- & Sidendépôt

LINNÉGATAN 38

A. T. 197 00.

2 tr. HISS.

Riks Ö. 4 36.

ÄKTA

SPETSAR · MOTIV · KRAGAR

i Venice, Point, Valenciennes, Malines, Filet, Irland, Knyppingar m. fl.

MÄNNISKORS SJUKA KAMRATER

1
Professor J. Vennerholm, K. Veterinärhögskolans rektor.

11

VI ÄMNA INTE HÄR TALA OM HUR KUNGLIGA VETERINÄRINS inrättat, låt vara att det är bekant som en mönsterinstitution, beundrat och pris komma hit. Icke heller ämna vi gå in på den utmärkte rektor, professor Vennerholms förtjänster eller tala om vad allt eleverna — f. n. 109 stycken — få. Vi ämna bara helt enkelt för någon minut slå följe med den dam, som en sitt älsklingsdjur på armen väntar på att hundkliniken skall öppnas. Hon köper väntsalen. Varenda dag infinna sig nya och åter nya hundpatienter på kliniken. Privat hundklinik inne i staden och fast professor Dahlström, som leder denna privatpraktik.

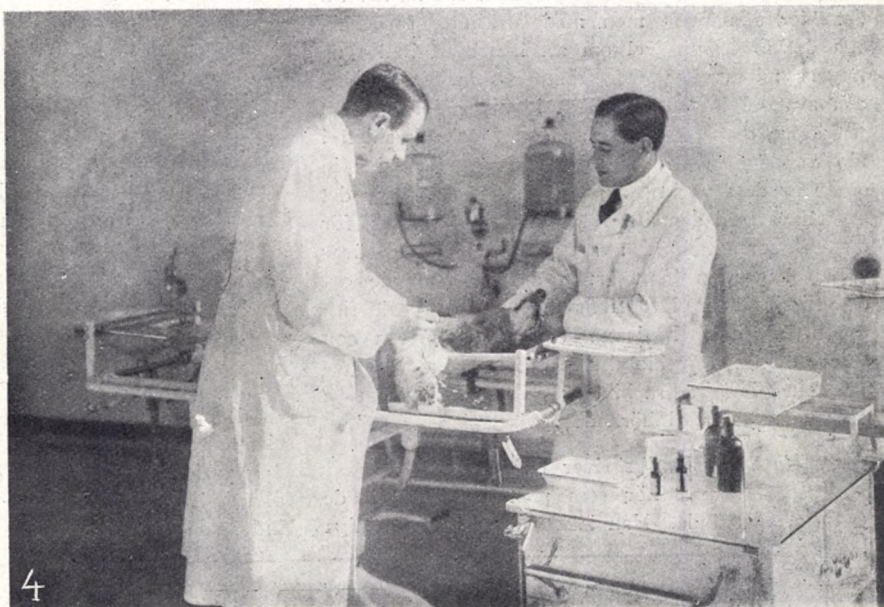
Det finns inte mindre än två väntsalar för de sjuka hundarna, och i dess

6
På statens veterinärbakteriologiska anstalt: blodavtapping för serum.

9
Till institutets hundklinik kommer det dagligen åtskilliga patienter — men aldrig ensamma.

4
Karo opereras för en böld på halsen.

5
De blivande veterinärerna studera djurens benbyggnad.

skors, är det naturligtvis väl sorjt för patienternas trevnad — här medels skolar av fajans. Gången av patientens behandling behöva vi ju inte här besöka, leder den honom väl till operationssalen. När man ser hundarna ligga där på bordet, tycker man nästan, att dessa djur, som människan liksom smittat med också i sjukdomen ha något mänskligt över sig: så uppgivna och på samma gång tillitsfulla. Efter operationen kommer rekonvalescensen i något av stället, finns plats för 30 djur, men där behövdes dubbelt så många platser.

Om man läst Thomas Manns "Herr und Hund", kan man inte besöka en veterinär utan att minnas, hur Mann, litet ironiskt och charmant beskriver hur impetuos blev, när han i kliniken fick höra, att hans hund var anemisk och "okulta blödningar och eventuellt epistaksis". Hunden blev inte frisk i kliniken, den fick den fina diagnosen... Jag vet inte, om det kan lända ägarna av djur till klinik till tröst, när de höra om alla de besynnerliga sjukdomar, hundarna men i varje fall, här ger man inte hundarna bara en fin diagnos, utan också behandling.

Också katter tagas mot på kliniken, och det finns t. o. m. folk, som kallar på sjuka kaniner, hönor o. s. v.

På den stora kirurgiska kliniken för större husdjur äro naturligtvis

ER UNDER MÄNNISKORS VÅRD.

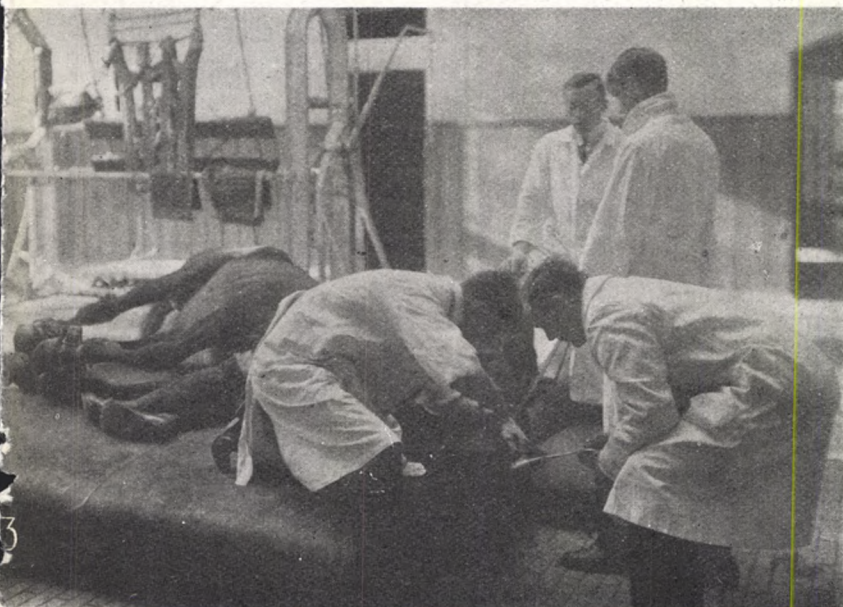
TITUTET I STOCKHOLM ÄR
 at av sakkunniga främlingar, som
 erholms och hans förträffliga lä-
 ra sig.

av våra bilder visar, där hon med
 mmer säkert inte att bli ensam i
 ken, och detta fast det finns en
 a avdelning, också hinner med nä-

a väntsalars liksom i sjuka männi-

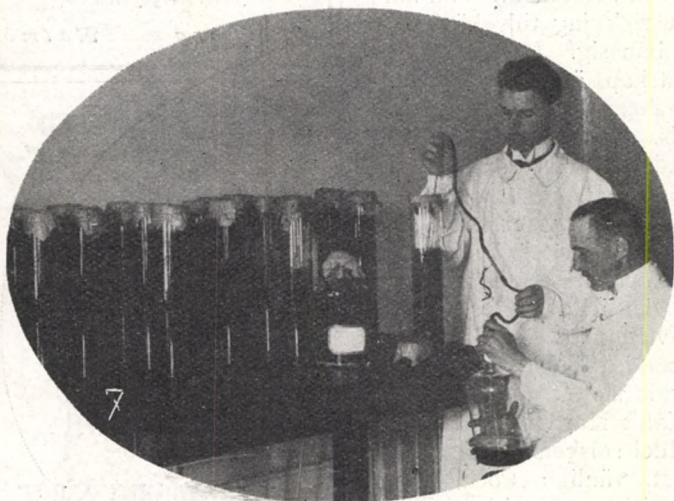
Det ståtliga Veterinärinstitutet, sett från Norra Brunnsviken.

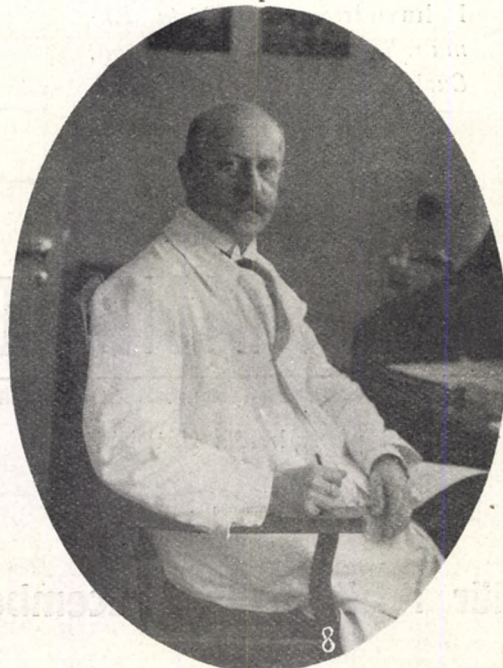
häst opereras. Ett dussin män ha fått hjälpa till att kasta kull ho-
 m. I bakgrunden syns Vinsots apparat för kullkastning etc., vilken
 dock är mera trevlig att se på än praktisk.

En katt av den högre aristokratien, stolt över sitt blå blod
 och sin — blå päls.

Serum beredes på Veterinärbakteriologiska anstalten.

Professor Bergman, chef för statens veteri-
 närbakteriologiska anstalt. Foto Holmén.

talrikaste patienterna. Där komma de väldiga bryggarvagnshästarna (som i den trafiken
 icke kunna ersättas av automobiler), som blivit halta och lytta, där komma alla offren
 för bilterrorn med uppfläta sidor, och ädla ridhästar med andnöd och strupsjukdomar.
 I en av stallarna se vi en väldig ardennerhingst, som väcker fruktan genom sin kolossala
 massa (han väger 850 kg.) och medlidande genom sin av bulnader och var misspnydda
 hud. Det är en hingst med ett föregående och i viss mån också en nutid! Han var Bel-
 giens champion, bästa ardennerblod som fanns. När tyskarna ryckte in 1914, unnade
 belgierna dem icke sin fina hingst, utan satte in honom i en källare. Där i fukten fick
 han variga utslag, och när tyskarna gingo förbi honom, betraktade de honom med förakt.
 Så kom en svensk hästhandlare till Belgien, köpte hingsten och lyckades få ut honom
 under falskt namn (köpmannen kom på svarta listan för detsamma). I tre år har nu
 hingsten stått på sjukhus här, där hans uppehåll kostar 3,000 kr. om året. Han är obotlig,
 men oskattbar: försäkrad för 60,000 kr., säljs för kanske ingen summa, än så hög, —
 ty har han bara gett sitt dyrbara ardennerblod åt tre nya hingstfölar om året, anses hans
 sjukhusuppehåll vara väl betalt.

E. TH.

fora dricks-
 riva; oftast
 operations-
 ed sin själ,
 gång liksom
 na: i dessa
 a hundklinik
 onerad han
 ervös, med
 niken, men
 ren i denna
 lida av —
 u botemedel.
 ommer med
 hästarna de

FAMILJENS TRADITIONER

Filmskådespel i 5 akter efter
en idé av **Einar Fröberg.**

Officin: **SVENSK FILMINDUSTRI**

Regissör: **RUNE CARLSTEN**

I huvudrollerna: *Gösta Ekman, Tora Teje, Mary Johnson, Carl Browallius, Sven Bergvall, Hjalmar Selander, Hilda Castegren m. fl.*

FAMILJENS TRADITIONER

är inspelad på Råbelöfs slott i Skåne.

Premiär i början av december.

SKANDIAFILM

Icke ens döden.

En Novalisnovell av BEATRICE ZADE.

(Forts. o. slut).

HARDENBERG VAR ENSAM I SJUKRUMMET, ensam med den flicka han älskade så utesägligt. Spörjande flögo hans blickar över det bleka barnaansiktet vilket icke ens flera månaders kroppsliga lidanden kunnat beröva den rosiga färgen. Hur sällsynt älskligt vilade icke huvudet mot kudden! Hur graciöst stöddes icke kinden av de smala fingrarna! Och dragen förrådde icke en skynt av plåga eller oro. Deras uttryck var tvärtom sorglöst, och mellan de halvöppnade läpparna tycktes ett skälmaktigt leende sväva fram.

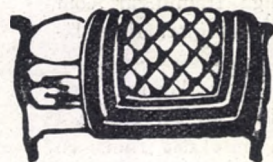
En suck av lättnad smög ur Hardenbergs hjärta. Hela dagen hade hans sinne nedtyngts av fruktan, att Sophie var sämre. Hennes syster, fru v. Mandelsloh, hade gjort ett par skrämmande antydningar i det brev, som kommit honom till handa i går och förmått honom att genast kasta sig i sadeln och rida över till Jena. Och Schlegel hade varit så förbehållsam i morse, hade han tyckt, alldeles som om det funnits något att förhålliga. Icke heller Caroline eller Gustchen hade velat yttra något bestämt om den sjukas befinnande... Gud ske lov, att han misstagit sig! Sophies utseende var verkligen alldeles det samma som för två veckor sedan. Ja, det föreföll honom, som om hon till och med såg friskare och gladare ut. Vid den upptäckten genombävades Hardenberg av lycka, och han blev plötsligt bestämdare än någonsin medveten om att Sophie utgjorde hans livs hela innehåll. Nu mera än någonsin.

Han måste tänka tillbaka på hela den tid de känt varandra. Ack, det var en lycklig tillfällighet, som fört dem samman. Vad börden nekade mig, det fick jag till skänks av ett vänligt öde, sade han sig. Helt visst existerade närmare släktskap, än dem blodsbanden knutit. I föräldrahemmet hade han aldrig känt sig väl till mods. Hur skulle det också ha varit möjligt? Fadern var styvsinnad, slutet och sträng, modern sjuklig och sorgsen, och omkring dem rådde en dyster, trångbröstat pietistisk stämning, vilken kvävde varje ungdomlig munterhet och frihetskänsla. Ack, hur annorlunda var det icke på Grüningen, det gods som ägdes av Sophies föräldrar! Där härskade glädje, livsmod, skönhet. Från första stund hade det gula slottet mitt inne i en romantisk park förefallit Hardenberg som ett paradiset på jorden. Idel solsken och fest, idel hälsa och levnadslust, vänlighet och grace, idel unga, vackra människor, vilka i harmonisk endräkt endast tycktes ha till uppgift att bereda sig själva och varandra en sorglös tillvaro. Och den fagraste rosen i denna lustgård, den trettonåriga Sophie, hade lovat att bli hans egen för livet. Vilken lycklig tid det varit! Hur modigt hade han icke kunnat kämpa för sin lycka, övervunnit sina anhörigas motstånd, skaffat sig en plats i samhället och sökt förbereda giftermålet med den älskade. Ack, hur hade han icke drömt och svärmat, hoppats och jublat vid tanken på framtiden!

Sedan... ja, sedan hade visserligen ett omslag kommit, dagar då icke allt skimrade i rosenrött längre. Men vems hade egentligen felet varit? Sophies eller hans eget? Kunde väl hon förtjäna någon förebräelse för sitt barnsliga väsen, sin brist på djupare bildning, sin oförståelse för det, som för honom betydde det högsta och dyrbaraste, för poesien? Var det hennes skull, att hon i erotiskt hänseende var kall, att flammen, som förtärde honom själv, icke förmådde slå över till hennes ovetande sinnen? Ack nej, om någon felat, var det endast han själv. Han hade fordrat det omöjliga, hade levat i fantasien

Ingen gedigen hosättning utan

DUN TÄCKEN

Högsta komfort. Idealet för all sängbeklädning.

**J. SVENSSON & BOURGHARDT
SPECIALFABRIK - VINSLÖV.**

Katalog på begäran.

Rikstel. 20 & 121.

**- Steinway & Sons -
Lundholms
Pianomagasin**

Stockholm
Jakobobergegatan 39
Göteborg Malmö

SINGER

Syboardsmaskiner

Vid ansiktsmassage

använd

**Syster Jeanna Thomsen's
Ansiktskrème
med citron**

— i burkar à 1.50 och 2.50 —

Gör huden ren, mjuk och vit. Utmärkt mot rynkor.

Säljes i parti o. minut genom

GUSTAF ZADIG

Tel. 4100, 8185. MALMÖ.

GIFT ER ALDRIG

förrän Ni besökt Bröderne
Ljunggrens Möbelfärf, Adolf
Fredriks Kyrkogata N:o 7.

OMEGA

Världsmärket bland fickur.
6,000,000 Omega-ur i bruk.

Största urval av **Paletäer, Ulstrar** samt **Matros- och Kavaj-Kostymer**

för Gossar
i alla åldrar

Modell "EDVARD"
Kavajkostym av blå helyllecheviot

Storlek är..... 13-16
Pris kr..... 100.-

Modell "ROBERT"
Kavajkostym av 1:ma mel. helylle-kostymtyg

Storlek är... .. 13-14, 15-16
Pris kr..... 80.- 85.-

PAUL U. BERGSTRÖMS A.-B.
STOCKHOLM
74 DROTTNINGGATAN 74
Gosskonfektion 1 tr. upp

VIKING

GULDPLATERADE
UR-KEDJOR
VARANTIGAST SMAKFULLAST
BILLIGAST

I parti hos Sveriges Ur-
makare A.-B., Sthlm.

EUCALYPTUS OJA

botar **reumatism**, ger
smidighet åt muskler och
lemmar.

WEYDES TEKN. FABRIKS A.-B., NORRKÖPING
Äkta endast med märket papegojant

Gyllenhammar

Hafre-Gryn, Hafre-Mjöl, Hafre-Must

För bleka, blodfattiga barn.

OBS! Gyllenhammars pak. Hafre-
must för kläna personer och barn.

PARAMINT

PASTILLER

FÖRORDAS AV LÄKARE.
vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid
epidemier.

SÄLJAS ÖVERALLT
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

och byggt luftslott, genom vars fönsterverk-
ligheten småningom antagit en grå, hopplös
färgton. Tivvel hade gnagt sig in i hans själ
och väckt hans längtan efter andra upplevel-
ser. Ja, han hade ju till och med på allvar
rådgjort med sin bror Erasmus, om det icke
vore klokast att träda tillbaka, att avstå från
anspråken på Sophies barnahand... Det var
för övrigt en ständigt återkommande erfaren-
het för Novalis: i realiteten lurade besvikelsen
efter fantasiens saliga stunder. Till och med
på drömmen om den blåa blomman hade ett
uppvaknande följt...

Den älskade flickans sjukdom hade helt och
hållet omvänt honom, väckt både älskaren och
människan inom honom till fullaste liv. Det
var som om hans egen själ tillfrisknat genom
Sophies lidanden. I hans inre strålade nu åter
hennes bild klar och vän, visserligen med en
fin helgongloria kring pannan. Eller var det
kanhända drömmens blåa kronblad, som i hans
fantasi beskuggade de förklarade dragen?...

Hardenberg hade för en god stund sedan
upphört att betrakta den sjuka. Han satt med
slutna ögon, helt försjunken i sin tankevärld.
Att Sophie vaknat, märkte han ej. Nu be-
rörde hon lätt hans arm.

— "Hardenberg!"

I samma ögonblick befann han sig åter på
jorden.

— "Sophie!" Han sjönk ned vid huvud-
gården och kysste lidelsefullt hennes hand.
Någon annan smekning vågade han ej ge hen-
ne. Sophie hade alltid varit ytterst njugg i
fråga om kärleksbevis och mera behandlat ho-
nom som en vän än som en fästman. En en-
da gång hade han flyktigt fått vidröra hennes
mun; det var när deras förlovning firades
i familjekretsen. Med oskuldens och barna-
årens hela bestämdhet hade hon tvingat ho-
nom till sträng återhållsamhet. Det var nå-
got sällsynt, att hon som nu självmant drog
honom intill sig och lade sin kind mot hans.
Med verklig andakt hängav sig Hardenberg
åt dessa ömhetsbevis.

— "Har du kommit för att stanna hos mig?
Jag har längtat efter dig och drömt om dig..."

Blek av förvåning såg Novalis upp. Var
detta hans Sophie, som talade? Sådana ord
hade hon aldrig förr använt. Hon kallade ho-
nom du! Hon som alltid hållit så envist på
att trolovade för att bevara ett visst avstånd
skola säga ni till varandra! Även rösten var
annorlunda, så varm, så fylld av hängiven-
het.

Med undrande, ömhetsmättade ögon forska-
de Hardenberg i det vackra ansiktet. För en
liten stund sedan hade det syntts honom oför-
ändrat. Vilket misstag! Varje drag var ju
olika mot förr, på något egendomligt sätt för-
andligt, överjordiskt. Var det... var det
kanhända den stora kärleken, som lyste ige-
nom? Hade hans eld nu äntligen antänt hen-
nes själ?...

En blick i de underbara svarta ögonens
djup förvandlade hans aning till övertygelse.
Han lutade sig sakta framåt, och Sophies läp-
par mötte villigt hans i en lång kyss, deras
verkliga trolovningsskyss...

— "Sophie", viskade Novalis en stund se-
nare, "det är som en dröm, att du är min. Men
ännu märkvärdigare tycks det mig, att du icke
alltid har varit det."

— "Jag däremot", svarade Sophie, "kän-
ner det, som om vi tillhört varann från världens
begynnelse."

— "Älskar du mig verkligen?"

— "Jag vet ej rätt, vad kärlek är, men det
förekommer mig, som om jag först nu bör-
jat leva, och jag håller av dig så oändligt,
att jag på fläcken skulle kunna dö för
dig... Det enda, som förvånar mig, är, att du
— ett snille — kan älska en så obetydlig flic-
ka som mig."

Sophie hade aldrig förut velat gälla för obe-
tydlig eller höra talas om nödvändigheten att

RING
GENAST

EDER
HANDLANDE!

Et lyekat kafferep får man endast med
PYRAMIDENS RIKSKAFFE
Varför? Jo, därför att det är
Aromatiskt Välsmakande
Drygt

MUSTADS IRIS

Smörblandat margarin

Prova och jämför med mejerismör.

Använd

BANANER

.....
som ersättning
för annan föda
.....

The Banana Company A.-B.
Stockholm.

THULE CACAO

PIX-pojken på äventyr.

sten

Om till sjöss du utflykt gör,
Pix till provianten hör.

ger utsökt glans!

Florndol-Pålen

är damernas
favorittivål.

PARFYMERI FLORA, GEFLE.

utvecklas genom självbildning och umgänge. Hon hade gjort anspråk på att redan vara en färdig personlighet. Nu framkallade hennes blygsamhet den unge skaldens högsta beundran.

— "Du gör mig förlägen", utropade han mellan två kyssar. "Utan dig vore jag ju intet. Vad är väl en ande utan himmel, och du är den himmel, som bär mig och uppehåller mig. Nu först känner jag vad det är att vara odödlig... Jag tillber dig. Du är ett helgon, som förmedlar mina önskningar hos Gud... genom dig uppenbarar han sig för mig och delar med sig ur sin kärleks ymnighetshorn. Vad är väl religion annat än oändlig förståelse mellan älskande hjärtan?... Ack, jag skall aldrig upphöra att andas genom dig... du är för mig den gudomliga härligheten... det eviga livet!"

— "Den evigheten vet jag föga om", smålog den sjuka matt. Hon hade blivit blekare under Hardenbergs eldiga kyssar, och händerna skälvde till emellanåt, när de flögo fram över hans panna. Men ögonen flammade alltjämt lika starkt av inre glöd, och ansiktets lyckoskimmer hade fördjupats.

— "Jag visste ej förut vad kärlek betydde för mig", fortsatte hon. "På sista tiden har jag tänkt mycket... och jag tror det är evighet i det jag känner, när jag tänker på dig. Den högre världen är oss säkerligen närmare, än vi vanligen antaga. Vårt mål, vår bestämmelse, finna vi först i den... Och likväl, min älskade, skulle jag så gärna vilja leva... leva hos dig här på jorden, vid din sida... Genom dig skulle jag bli ädlare, djupare, bättre..."

De sista orden voro endast en ohörbar viskning. Hon lutade sig tillbaka mot kuddarna och slöt ögonen. Kring munnen bildade sig småningom fina skuggor som av överhandtagande smärta. Men handen låg kvar i Hardenbergs.

— "Icke ens döden kan skilja oss åt", skyndade denne att försäkra. "Där du finnes, där kommer även jag för evigt att vara. Allt vad jag är och har existerar genom dig. Du öppnar för mig livets helgedom, ledsagar mig in i själens allra heligaste. Genom dig får jag skåda det högsta... Och en gång skall vår kärlek förvandlas till eldsvingar, vilka lyfta oss upp och bära oss fram mot det himmelska hemmet. Ack, Sophie, vi höra evigheten till, emedan vi älska varandra... Sophie!... Sophie!..."

Det sista ordet var ett utrop av fasa. Han såg den älskade vrida sig i plågor, märkte kallsvetten på hennes panna och varseblev hur en förfärlig kramp vanställde hennes drag. Med ett skrik sprang han upp och ropade på hjälp.

Då stod mademoiselle Danscour redan mitt i rummet, sköt honom omilt åt sidan och lutade sig över sängen. Han såg hennes vana händer syssla med flaskor och glas, med kompresser och luktsalt. Förslamad av ångest hörde han henne halvhögt mumla förebräelser mot honom själv. Mitt i sin förtvivlan uppfångade han slutligen ett visst sammanhang:

— "Känsloppjunk och förälskade allurer... överspända fantasier... en livsfarlig operation för några få dagar sedan... den första endast barnlek mot denna... läkaren tvivlar starkt på utgången... krafterna uttömda..."

Det blev för mycket för Hardenberg. Han flydde ur det lilla rummet, nedför trappan och ut i det fria...

Först under tårpilarna vid flodarmen bortom de övergivna sommarboningarna kunde äntligen hans tanke-system återtaga sin verksamhet. Han fann sig fullkomligt ensam vandra av och an på stranden, utan att ha en aning om hur han kommit dit.

Så småningom blev det klarhet och reda i hans känslor. Kärleken till Sophie och därmed också hela livet syntes honom framstå

Ni kan själv löda

och laga söndriga husgeråd och leksaker med

SOLDOL

komplett tennlödmedel i pastaform. Syra, flussmedel och tennstång obehövligen. Ni stryker Soldol på lödfogen, upphettar i sprit-, gas- eller ljuslåga, ev. med en tändsticka, och lödningen är färdig. Säljes i välsorterade järn- och kemikalieaffärer à Kr. 4.— pr 1/4 kg.-burk, Kr. 2.— pr 100 gr.-burk.

Tillverkare:

Tekniska Fabriken Helios
Stockholm,

A.B. FÖRENADE
PIANO & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG.

Flyglar, Pianon, Orglar från landets förnämsta fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 23. Göteborg: Arkaden. Malmö: Österg. 28. Norrköping: Drottningg. 16. Gävle: N:a Kungsg. 25.

En gammal fördom.

— Jo, lilla fröken. Jag vill ha en flaska riktigt fin eau de cologne, den bästa ni har — någon utländsk.

— Utländsk! Det är bara en gammal fördom, att utländsk eau de cologne är så särskilt bra. Nej, skall baron ha en verkligt fin eau de cologne, så ska vi ta en svensk, den här, var så god och känn...

— Ah—a—a härligt! Charmant! Vad heter den?

— E. d. C. — Hyllins E. d. C.!

Löfmark & Haglunds
PIANO

ST. NYGATAN 55, MALMÖ.
Säljes även på avbetalning.

i ny belysning. Den personliga samvaron med henne, till och med den sista lycksaliga stunden i sjukrummet, ryckte långt bort i avlägset fjärran, som om det redan tillhörde ett längesedan förflutet. När han tänkte på de senaste månaderna, förekom han sig själv som en spelare, vilkens väl eller ve berott därpå om ett blomblad, som kastats ut i rymden, fölle ned på denna eller på den andra sidan om evigheten.

Att Sophie snart skulle dö, visste han nu med säkerhet, liksom även att han själv ej mera ville återse henne. Det gick över hans krafter att vara vittne till sådana kroppsliga lidanden.

Men med vissheten, att den älskade flickan aldrig skulle bli hans på jorden, kom också ett bestämt medvetande, att icke heller han hörde denna världen till. Blombladet hade fallit ned på den andra sidan. Förtrivlad kastade spelaren korten ifrån sig, han liksom vaknade upp ur en mardröm, och beredde sig att i morgongryningen till en ny dag begynna sitt verkliga liv...

Sophie var borta. Hardenberg skulle följa efter henne, söka upp henne bortom graven, visserligen icke medelst gift eller dolk, utan genom en fast och fri vilja, ett orubbligt beslut. I innerlig själsgemenskap med den älskade skulle han tillbringa sina återstående dagar och dö bort, även han, småningom... bit för bit... i ständigt växande anderikedom. Själens skulle segra över kroppen. Här i världen skulle hans anlag aldrig utvecklas, hans konstnärsskap icke nå sina högsta möjligheter. Vad han företog sig här kunde endast bli anslag, preludier, utkast, fragment...

Hädanefter skulle han ha att kämpa med smärtan, icke för att undgå den, utan för att vinna den, till sin egendom och behålla den. Om man flyr smärtan, har man aldrig älskat. Såret måste ständigt hållas öppet, luckan finge aldrig fyllas. Genom frivillig död, framtvingad endast genom psykiska krafter, skulle han ge mänskligheten ett exempel på verklig kärlek, på sann trohet. Han skulle bevisa, att icke ens döden kan skilja dem, som älska varandra...

Hardenberg hade sålunda hållit uppgörelse både med förflutet och kommande. Nu märkte han, att solen stod högt på himlen. En lätt vind krusade strömmens vatten och satte trädens grenar i rörelse. Kernbergen på andra sidan Saale lyste rödgrå mot ängarnas höstbleka grönska. Den unge diktararen stod stilla några minuter, gripen av landskapets skönhet.

Det närvarande, överenskommelsen med Schlegel föll honom in. Man väntade troligen redan nu med middagen. Och han kunde ju icke äta något, icke träffa någon, icke ens sina vänner...

Skynsam vek han av åt höger och var snart framme vid Löbdertornet. Väktaren där var en trotjänare i den Hardenbergska familjen och hade fått sin plats genom den rekommendation. Med största beredvilighet gick den gamle in på att för en stund anförtro tillsynen över stadsporten åt sin dotter och själv genast bringa bud till Schlegels, att de icke skulle vänta på sin gäst.

En halv timme senare besteg Novalis åter sin häst för att rida tillbaka till Weissenfels. Ett djupt lugn hade kommit över honom, som om de senaste upplevelserna löst alla tillvarons gåtor i hans själ.

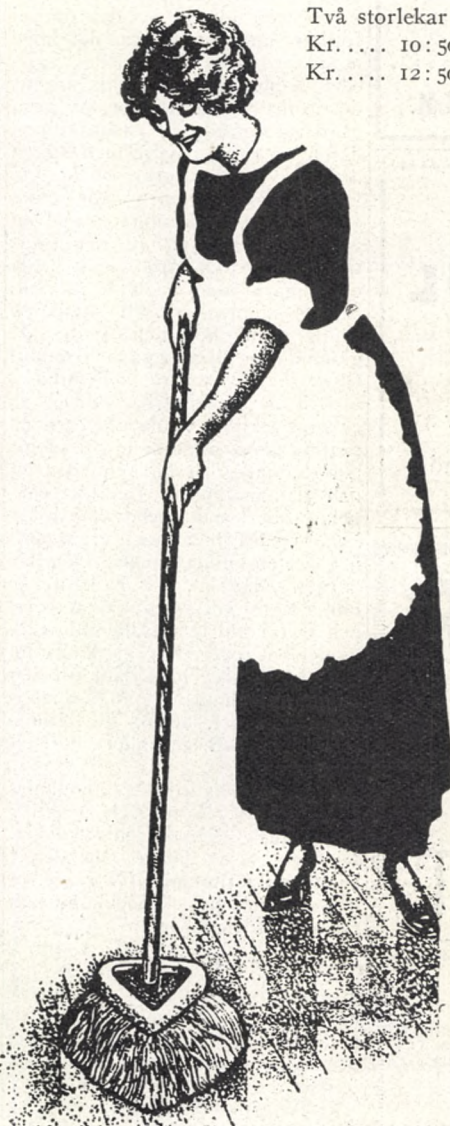
Den stora Tvätt dagen

är icke längre en förskräckelse för husmodern när Universal-Tvättpulvret »Solidar» får hjälpa till. All motvilja, som förr fanns för sådana dagar, är borta. »Solidar» löser smutsen fullständigt med minsta arbete och gör tvätten bländande vit med en frisk och angenäm lukt. »Solidar» är drygt och angenämt, gör hårt vatten mjukt och skonar händerna. »Solidar» kan användas vid tvätt av alla slags tyger och vävnader. :: Se separata bruksanvisningar.

Spara krafterna och använd »Solidar», som rensar allt med minsta möjliga arbete.

Solidar

Städningsbekymmer

Två storlekar:
Kr. 10:50
Kr. 12:50

ha alla husmödrar som icke skaffat sig en

O-Cedar Mop

Om Ni har O-Cedar i Edert hem, förfogar Ni över den bästa och billigaste hjälp Ni kan önska Eder. O-Cedar Mop och O-Cedar Polityr göra att Eder städning och putsning utföras i överensstämmelse med de modernaste amerikanska principer, som gjort det möjligt för de amerikanska husmödrarna att i stor utsträckning reda sig utan tjänarinnehjälpen.

O-Cedar Mop (svabel) och O-Cedar Polityr utföra rengöringen av allt Edert bohag av alla Edra golv. Då svabeln både rengör och bonar, lämpar den sig lika bra för parkettgolv som för linoleumbelagda och målade golv. Överallt får man fram den blanka, fina yta, som damm och smuts icke bita på. Svabeln lämpar sig även för rengöring av paneler, taklister etc., men vilja vi rekommendera att använda en annan svabel för detta ändamål än den som användes för golven. Den för detta arbete avsedda svabeln bör nämligen vara mera torr.

Vid sopning av rummen på vanligt sätt drives dammet upp och täcker möbler och prydnadsaker, vilka sedan måste dammas, till stort besvär och med stor tidsförlost för husmodern eller hennes tjänarinna. Vid användning av O-Cedarsvabeln blir dammet O-Cedarrerat och kan ej mer fara omkring i rummet.

Genom användande av O-Cedar Mop bortfaller boningen av Edra bonade golv — en utgift, som, enbart den, på några månader täcker inköskostnaden för svabeln.

Säljes i de större varuhusen samt i bosättnings- och järnaffärer.

Demonstreras dagligen kl. 3-4 e. m. å nedanstående adress.

GENERALAGENTUR OCH **TOR NISSEN & C:o** Hamngatan 1 A, STOCKHOLM
NEDERLAG FÖR SVERGE: Rikstel. 76 33. Tel.-adr. Meximport

LEVYS LAVENDELTVÅL
kan icke överträffas
Tillverkare: **A.-B. ALBERT LEVY**
M A L M Ö

Bakom dödsrikets portar
kr. 0,60, "Himmel och Helvete" 4 kr. (457 sid.), "Gudomliga Försynen" 4 kr., "Uppenbarelseboken avslöjad" 16 kr., 3 band, tryckt på fint, träfritt papper, utom andra böcker, som ge ljus över evighetens värld av Swedenborg
säljas från Nykyrkliga Bokförlaget, Kammakaregatan 50, Stockholm eller genom herrar Bokhandlare. Rekv. å minst 10 kr. portofritt.
Prenumerera på Nya Kyrkans Tidning! Utkommer från och med jan. 1921 med två n:r i mån. Pris pr år kr. 6:— . Begär katalog! Erhålles gratis.

HERMODS KORRESPONDENSINSTITUT
Slottsgatan 53 b. MALMÖ.
28/11; 1920.

Manuskript, som önskas returnerade torde alltid åtföljas av porto.

"Så går det, när man inte använder VOLTAS elektriska strykjärn."

Till salu i de flesta elektriska affärer samt i varje välsorterad järn- och bosättningsaffär.

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA, STOCKHOLM.

Varför är

NESTLÉ'S BARNMJÖL

ett utmärkt näringsmedel för småbarn?

Därför att det uteslutande innehåller råmaterial av allra bästa beskaffenhet, är lättsmält och närande.

AUTOFRIGOR

ELEKTRISK KYLMASKIN

FÖR

HUSHÅLLET

A. AGNAR HÆGER

DROTTNINGGATAN 21 A - STOCKHOLM

Arkitekt Isidor Hörlin

Utsällning av **konstnärliga möbler**
NORRLANDSGATAN 3 - STOCKHOLM

Rumsarkitektur och Ombyggnader
av våningar, inredningar, panelarbeten och möbler i historiska stilar.

Ritningar och kostnadsförslag. Egna verkstäder.

SVAR

På den i n:r 46 införda serien frågor följer här nedan svar, och har redaktionen ansett, att priset för bästa svaret, 15 kr., denna gång bör tilldelas signaturen "Femina", vadan innehavarinnan av denna signatur behagade anmäla sig å vår byrå för beloppets utbekommande.

N:r 137. Till "en stackars småländska". Jag är äldre än ni och lika ensam. Vill ni att jag skall komma ner till er så att vi få ses och talas vid? Kanske att vi sympatisera med varann och med tiden bli verkliga vänner. Om ni tycker om mitt förslag så sänd mig er adress till Örebro p. r., Fru S. C. N.

Jag är också ensam, skygg och tillbakadragen. Bor som ni på avlägsen ort men utan umgänge. Längtar efter en människa att tala med. Ni kunde göra mitt liv något ljusare genom att tillåta en brevväxling. En god gärning gör ni därigenom mot "En kamrat."

Ja, tag upp ett litet barn av de många som eljes nödgas växa upp utan kärlek. Säkert skall ni få mycken glädje av det om ni förstår att uppfostra det med mildhet och allvar. Eller ägna eder lediga tid åt socialt arbete, det finns ju så mycket att göra på detta område. Kanske kan ni där även finna någon, med vilken ni kan sympatisera och utbyta tankar. Men framför allt, glöm ej att vara tacksam för vad ni äger, och tänk på att det finns tusenden, vilka äro i ett vida olyckligare läge än ni. Gå till sådana människor och skänk en smula vänlighet och tröst, då glömmet ni edra egna bekymmer. Femina.

Tag ett fosterbarn! Det är en god gärning ni då gör, och på samma gång kommer ni att glömma er själv och blir en naturlig och glad människa. Det lilla barnets joller och behov av hjälp kommer att taga bort er skygghet och ensamhetskänsla. Och när barnet sedan lärt sig hålla av er blir ert liv rikt som aldrig förr, och ni får aldrig tillfälle till svärmod eller förtvivlan. A. F.-m.

Flera brev ha anlänt till den frågande och utfås, om hon uppger namn och adress för Iduns redaktion och insänder dubbelt svarsporto.

N:r 138. Nordiska kompaniet har fått in en ny och praktisk amerikansk onduleringsmaskin. Ni kan läsa vidare om den i Iduns sista nummer (N:r 46 A) under rubriken: "Stockholmskan framför toaletspegeln".

A. F.-m.

N:r 139. Damen föreslår titlarnas bortläggande. Men det verkar ledigare och trevligare om en god vän proponerar det, om den vet om båda kontrahenternas önskan.

A. F.-m.

Att föreslå bortläggandet av titlar tillkommer i detta fall den kvinnliga parten, om sådant nödvändigt skall ske. Femina.

N:r 140. Ni kan rätt och slätt testamentera er förmögenhet till edra brorsbarn. Om också er bror lever, kan det ej överklagas.

A. F.-m.

Ni kan sätta upp testamente till förmån för edra syskonbarn. Då ni ej hört av eder broder på så lång tid, är det troligt att han är död. Men även om han levde och återkomme, spelar det ingen roll. Han kan klandra testamentet, men det har ingen påföljd. Men är det så att ni vill tillförsäkra edra syskonbarn även arvsrätt till arv som kan tillfalla honom eller efter honom, då bör ni dödförklara honom.

Femina.

N:r 141. Valnötsblad kan ni efterfråga i någon större drog- eller kemikaliefaffär, eller å apo-

VAR ALDRIG UTAN

det enda medel, som i kallt och rusligt väder skyddar Eder mot hosta, heshet och katarre i luftvägarna, nämligen

NISSENS

Äkta Bröstkarameller

Till salu överallt i askar och lös vikt.

Namnet Nissen utgör garanti.

NY LITTERATUR TILL JULEN

FRITZ von DARDEL:

DAGBOKSANTECKNINGAR. Ny följd 1881—1885. Rikt illustr. Kr. 24:—; inb. 28:—, bibliofil-uppl. i 300 numr. ex. 36:—.

BÖRJE JANSSEN:

FÖRVISAD. Dansk herrgårdsroman, från mitten av 1700-talet. Illustr. Kr. 11:—; inb. 14:50.

GUSTAF JOHANSSON:

DET RÖDA SKENET. Noveller Kr. 8:—.

RAGNAR JOSEPHSON:

IMPERFEKTUM. Uppsalaroman. Kr. 8:—.

MARGARETA:

VÅR TRÄDGÅRD PÅ SOFIERO. Tredje uppl. Kr. 3:50, inb. 5:25.

HENRIK PONTOPPIDAN:

MAGISTER GLOB. Hans självporträtt. Kr. 8:—.

KARL SCHEFFLER:

ITALIEN. En resedagbok. Rikt illustrerad. Kr. 24:—, inb. 29:—.

NILS och EDVARD SELANDER:

TVÅ GAMLA STOCKHOLMARES ANTECKNINGAR. Rikt illustr. Kr. 19:50, inb. 23:50.

LYDIA WAHLSTRÖM:

SIN FARS DOTTER. Roman. Kr. 10:—.

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

GARNERINGSARTIKLAR

VOLANGSPETSAR

BÅRDER OCH MOTIV

I PÄRLOR O. METALL RIKASTE URVAL

HOS

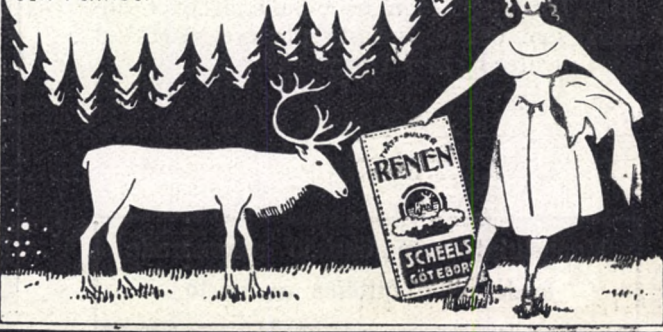
M E E T H S

DROTTNINGGATAN 63

TIVÄTT - PULVRET RENEN

Oskadligt för händer och kläder.

Populärt genom sin stora tvåhålt och renhet.

Mazetti's
Parla
TABLETTER
Välsmakande
och välgörande
för Hosta och Heshet

KÖP ALLTID
Edert behov av Koks,
Antracit, Hushålls-
kol och Maskinpres-
sad brännstovv från
OLAUS OLSSONS
KOLIMPORT AKTIEBOLAG
som alltid leverera
högsta kvaliteter till
lägsta dagspriser
poster om 1 hl. och
därutöver
Telefoner:
Namnanrop "Olaus Olssons"

Dr. Scholl's
"Fotknölsskyddare"
ger ögonblicklig lindring åt ömtåliga fotknölar och befriar dem från skons tryck. De återställa dessutom skon i dess ursprungliga form.

Dr. Scholl's
"Tåspridare"
bidrager att borttaga fotknölar genom sin sinnrika konstruktion. Den är tillverkad av finaste paragummi.

Dessa artiklar äro två av Dr. Scholl's 43 fotvårdsspecialiteter. Om Ni icke kan erhålla dessa artiklar genom Eder skohandlare så vänd Eder direkt till oss.
Begär broschyren "Fötterna & deras vård" som sändes gratis.
THE SCHOLL MANUFACTURING Co
A. v. d. 1.
Stockholm 16.

EN KOPP
HULTMANS
RENA
CACAO
är det bästa på hela dan!

tek, t. ex. Hvita Björn i Stockholm, som brukar tillhöra de mera välförsedda. Femina.

N:r 142. Bäst vore nog att annonsera t. ex. i Idun, som läses av så många kvinnor. Och om så ni, som är väninnan, uppgav er adress, så att event. reflekterande genom er kunde få närmare upplysningar, och ni på samma gång kunde bedöma om personen i fråga vore lämplig, så kanske ni kunde få något sällskap och hjälp åt er ensamma moderliga vän. A. F.-m.

På grund av den frågandes otydliga handstil hade den av henne angivna adressen, Gölstorps skola, Regna, blivit i tryck delvis förvanskad till Ryna, vilket härmed rättas.

N:r 143. Undertecknad är i besittning av en lur, som kanske kunde passa. Den är lik "Acousticon", men av svensk tillverkning från L. M. Ericssons Telefonaktiebolag. De tillverka ej lurar längre, och churu den är ganska dyrbar är jag villig sälja den för 25 å 30 kr. eftersom jag ej har någon användning för den. Högaktningsfullt
Sigrid Lindquist,
Karlbergsvägen 87 A, 6 tr., Sthlm.
Allm. tel. Vasa 1443.

— Experimentera ej på något sätt utan fråga någon öronläkare till råds om vilken hörselapparat ni bör använda. A. F.-m.

— Elektriska hörapparater tror jag icke passar eder utan passar där dövheten kommit genom förkalkning och icke som hos eder genom någon varbildning, de skulle troligen åstadkomma inre förblödningar och på så vis skada mer, men jag vill rekommendera "Plobners hörtrumma", som finns att få hos Herr E. M. Müller, München 11 Briefack 30, och kostar 8 kr. per styck, 15 kr. för två. Det tyska prospektet som medföljer de små hörtrumorna lyder så här och de motsvara fullkomligt vad som utlovas.

1) Plobners Hörtrumma är av kautschuk och är inuti försedd med en vibrerande Membrand som skall ersätta trumhinnan genom sin vibrering. Går ej sönder om den faller i golvet. Membrand är mycket ömtålig, därför försiktighet vid rengöring, stöt ej med hårt föremål i Membrand.

2) Hörtrumman passar för varje öra. I fall man vill taga av gummiöverdraget blir den ännu mindre. Man förer in hörtrumman i örat lätt med handen och kan man lätt taga ut den igen. Om man ständigt bär den så har det ingen ofördelaktig inverkan att taga ut den om natten. Den lufttåta vibrerande hinna skyddar örat för yttre luft och väderleksinflytelse och förläner innerörat värme. Är örat täppt med vadd så tränger icke ljudvägorna igenom, innerörat vänjes därvid att reagera mot ljudvägorna och dövheten blir värre. Ehuru hörtrumman lufttätt utestänger innerörat så utestänger det icke ljudet utan förmedlar genom vibrationerna ljudvägorna till innerörat, som påverkas av dessa konstgjorda vibrationer. Verkar ej plötslig förbättring utan efter några veckor eller ett par månader.

3) Hörtrumman skyddar mot försämring och har ingen skadlig inverkan.

4) Hjälper mot öronsus, öronkatarr och nervöst öronlidande.

5) Är osynlig i örat och kan därför ständigt bäras.

6) Behöver ej förnyas.

7) Rengöres försiktigt med bomull doppad i varmt vatten.

Denna hörtrumma är till sitt yttre lik den svenska hörtrumman "Margophon" men är mindre. Önskar eder snar bättring och hjälp.
"Mor Maja-Stina."
(Forts. i B-numret.)

Cloettas
Guld-Cacao
och
Vanilj-Choklad
Förnämsta svenska fabrikat

EN BALJA KLÄDER TVÄTTAS PÅ 4 MINUTER

ALLTIGENOM KOPPAR

MED
"CYGNET"
(PATENT)
VACUUM TVÄTT APPARATEN

som är utan motstycke i världen. Den suger till sig smutsen och skyddar kläderna från ruinerande borstar och tvättbräden, som äro fullständigt överflödiga. De ömtåligaste vävnader och spetsar tvätas under garanti med samma enastående resultat som handdukar, gängmattor etc. Konstruerad enligt vetenskapliga principer utför den tvättningen helt enkelt idaliskt och dessutom på tänkbarast billigaste sätt. På ett par tvättar är den inbetald. Den är outslitlig. Pris kr. 25:— per styck. Bruksanvisning medföljer.

Om den ej utfaller till fullständig belåtenhet. returnera den inom 8 dagar och vi återsända det inbetalade beloppet oakkortat. Kan ett mera betryggande erbjudande göras? E. Linden & Co., Göteborg.

INGA LÖSA DELAR.

För Smörgåsbordet!
Pris 1,25

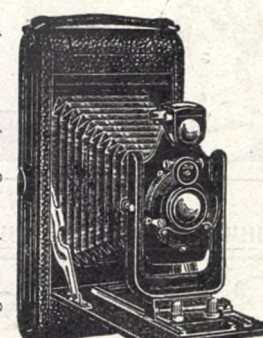

FELLA
SMOKED
HERRINGS
IN TOMATO SAUCE
STANDARD CANNING CO LTD
STAVANGER
NORWAY

Hos Herrar handlande.

Värdefullaste julklapp

är en

Voigtlander, Houghton, Contessa,
Bucher, Goetz, Ica.

KAMERA

från
AKTIEBOLAGET ARTO
Malmö.
SÖDRA FÖRSTADSGATAN 2.
Rikstel. 5276, 5622.

BOLINDER'S

KÖTTKVARNAR
Äro de erkänt finaste i marknaden. Tillverkas i två olika typer för malning av alla slags födoämnen.
BOLINDERS - STOCKHOLM

BOK-REALISATION.

Vår nya realisationskatalog (N:r 154) är nu utkommen och sändes gratis och franco. Skriv genast ett brev kort! Katalogen omfattar över 1,300 böcker och planschverk inom alla områden av litteraturen i nya felfria ex. till betydligt nedsatta priser. Björck & Börjesson, 62 Drottninggatan, Stockholm.

FAMILJERÄTTSÄRENDEN

Äktenskapsförord. Boskillnads- och äktenskapskillnads mål. Boutredningar och arvskitfen.
TESTAMENTEN

Advokatfirman
Andén & Staël von Holstein
Eva Andén. Mathilda Staël von Holstein.
Lilla Vattugatan 14.
Riks 7576, 24488. Allm. 18836.

Annonsera i Idun!

BILLIGA BÖCKER
kunna erhållas enl. vår nu utkomna
Realisationskatalog n:o 6
Katalogen erhålles och beställningar emottagas i
Alla boklådor.
A.-B. Bokhandlarnes Prisnedsättning
Stockholm, Norrmalmstorg 1.

Gård

med hästar, kor o. redskap nästan gratis!

Genom köp av en lott för kr. 2:10 kan vinnas å Kommunalarbetarnes lotteri:

Hemmanet 1/8 mtl Gästarp Nr 1, 1 1/2 km. fr. Boda hållplats, 36 km. fr. Borås. Areal: 76 tld. Boningshus av timmer m. tre rum och kök. Murad ladugård med stall m. m. samt inventarier: 2 hästar, 2 kor, 1 ox, 1 tjur, höns och lantbruksredskap.

Värde 20,000 kr.

Lägenheten Hansjötorp Nr 1, 4 km. fr. Ununge station i Stockholms län. Areal: 26 tld. Timrat boningshus, ladugård m. m.

Värde 12,000 kr.

Bland övriga vinster märkas: Motorbåt 8,000 kr., Sommarhem 6,000 kr., Lantbruksredskap 4,985 kr., Motorcykel 2,900 kr., Piano 2,000 kr., Herrrumsmöbler 1,525 kr., Bordsilver 1,211 kr., Skrivmaskin m. bord 985 kr., Ebemotorcykel 950 kr., Nord. Familjebok 805 kr., Schatull bordsilver 784 kr., Damrumsöblemang 700 kr., Kopparkärl och Takkrona 700 kr., Kristallkrona 680 kr., Orgel 625 kr., Utombordsmotor 600 kr., Kopparkärl 500 kr., Guldur med kedja 500 kr., Oljemålning 500 kr., Linnedukar 490 kr., Dubbelbössa 420 kr., Symaskin 400 kr., Jardinière och Kandelabrar 390 kr., Porlinsnervis 322 kr., Velociped 300 kr., Oljemålning 250 kr., Draperi 200 kr., Oljemålning 200 kr., många vinster å 100, 50, 40, 15, 10 och lägst 8 kr.

Kontroll och garanti. Överståthållarämbetet har till styrelse för lotteriet förordnat: hrr R. Rutensköld, K. Lantz och S. Thyselius; till kontrollant: hovrättsnotarien S. Akerblad som även deltagit i revisionen av räkenskaper. Hos Ö. Å. har borgen nedsatts till säkerhet för lotteriets förbindelser.

Dragning äger rum då lotterna slut-sålts, troligen i januari 1921. För-säljare antagas.

Skriv och rekvirera LOTTER.

Pris Kr. 2.10.

Urklipp och insänd kupongen i öppet brev porto 5 öre, slutet 20 öre.

KOMMUNALARBETARNAS LOTTERI.

Exp. Bryggaregatan 14, Stockholm C.

Från Kommunalarbetarnas lotteri, Stockholm 1,

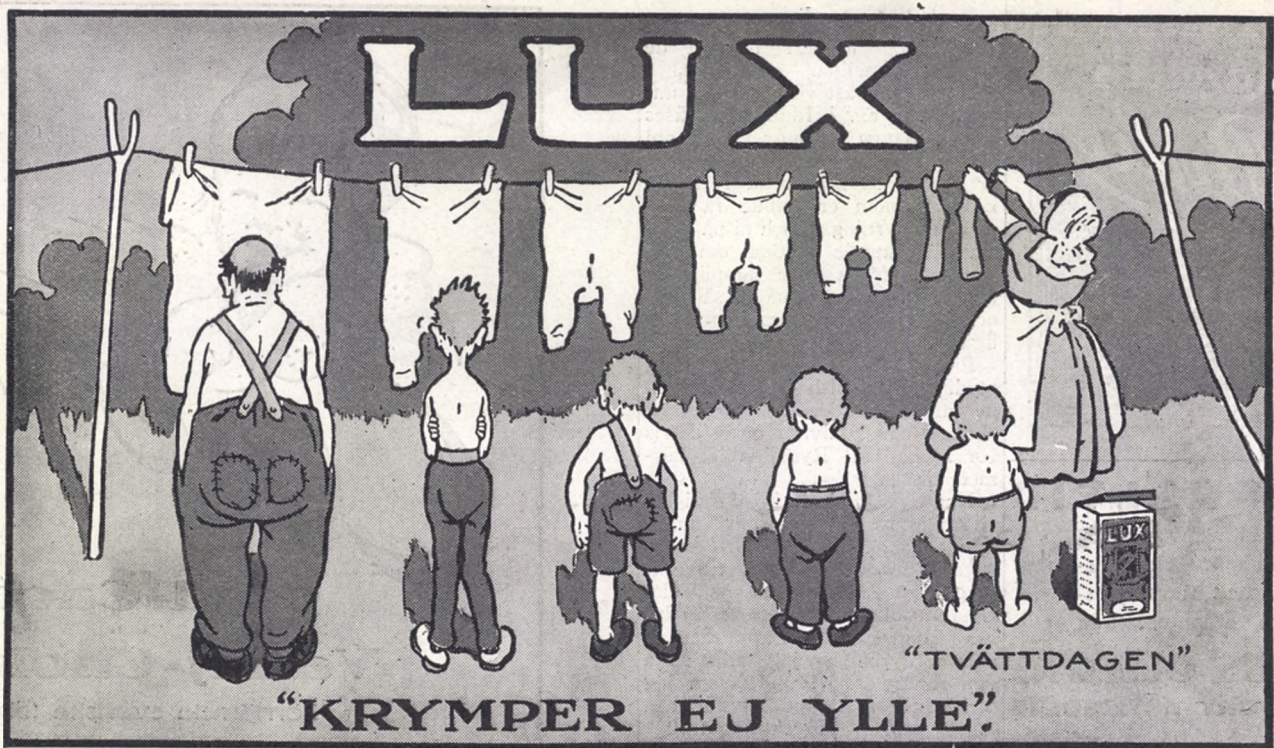
rekvireras att sändas mot postförskott st. lotter å 2:10 pr st. (till partipris kr. 1:90 pr st. vid köp av minst 10 lotter på en gång).

Namn:

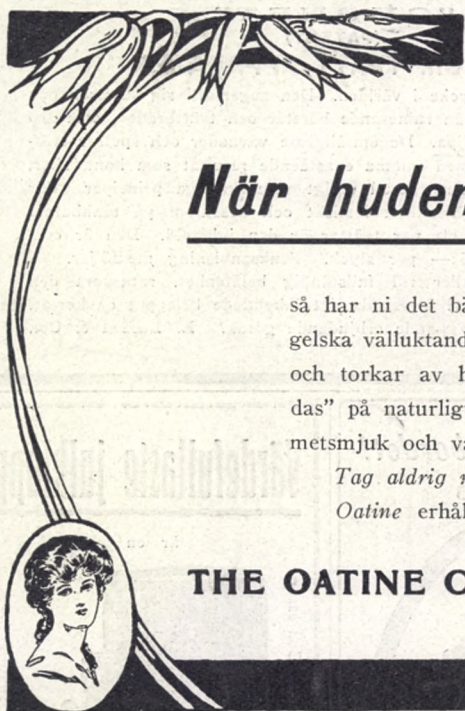
Adress:

Postanstalt:

OBS! Vid köp av 1 till 9 lotter ut-tages med postförskottet, vid lottsdelarnas expediering, avgift även för dragningslista och porto. På 10 lotter och däröver erhålles en lista gratis tillsänd.

Att tvätta ylle och filter. Tag en matsked Lux till varje liter vatten; slå det kokande vattnet på Lux och vispa väl. Lägg i yllet och rör om med en träpinne; låt det ligga tills vattnet är lagom varmt och tvätta med händerna. Gnugga ej — Lux drager ut smutsen. Skölj väl i 2 å 3 ljumma vatten, tryck ut vattnet (vrid ej) och häng att torka. Ju fortare detta sker desto bättre. Ylle skall aldrig kokas, men vattnet skall vara kokhett, när det slås på Lux.

Oatine

När huden blir sträv eller spricker,

så har ni det bästa medlet i *Oatine-havre-crème*, extraktet av ren havre. Denna enastående vita engelska välluktande crème är välgörande och verkar läkande för huden. Bara man lätt gnider in den och torkar av huden ett ögonblick senare, bli porerna rena och öppna sig, så att huden kan "andas" på naturligt vis. Genom den näring, den på samma gång får genom crèmen, blir hyn klar, sammetsmjuk och vacker.

Tag aldrig mot annat än *Oatine*, idealjet bland alla crèmer.

Oatine erhålles överallt. Skriv eljest till

THE OATINE COMPANY'S GENERALDEPOT FÖR SKANDINAVIEN
Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn.
THE OATINE COMPANY
LONDON & PARIS.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

Baka själv Edert bröd

med hjälp av H. E. EKSTRÖMS jästmjöl.

Smörgåsbröd.

1/2 kg vetemjöl, som förut väl blandats med 2 rågade teskedar Ekströms jästmjöl, sammanslås med drygt 1/3 liter mjölk och gräddas genast i smord form. Åtgår omkring 20 minuter. För höjande av smaken kan, om så önskas, tillsättas 1/3 tesked salt och 1 tesked socker.

Frukost-snibbar.

av 1/2 liter mjöl (vari inblandas 2 teskedar Ekströms jästmjöl), 1 kkp mjölk, 1 å 2 matskedar socker och 1 å 2 matskedar smör, göres en deg, som utbakas i runda kakor, vilka nagas och sporras i tresnibbar. Gräddas i stark värme.

Formlimpa grov.

3 kkp. grovt rågmjöl och 2 kkp. vetemjöl blandas väl med 2 fulla teskedar Ekströms jästmjöl och sammanknådas sedan med 2 kkp. mjölk

och 2 matskedar sirup. Salt och pomeransskal tages efter smak. Gräddas i smord form i god ugnsvärme under 3/4 timme.

Formlimpa fin.

1/2 kg. vetemjöl blandas väl med 3 teskedar Ekströms jästmjöl och sammanknådas sedan med 1/3 liter sur mjölk, 1 deciliter sirup och 1 matsked stötta pomeransskal. Gräddas i smord och bröad form under 40 å 45 minuter.

Allmänna regler vid bakning med H. E. Ekströms jästmjöl.

Obs! Då det är av stor vikt, att jästmjölet blir väl blandat med mjölet, bör denna blandning helst ske medelst sammansiktning. All bakning sker på kall väg. Ugnsluckan bör under gräddningen hållas väl tillsluten. Deigen bör genast utbakas och insättas i ugnen. En god stekugn kan med fördel användas.

Iduns byrå och expedition,
Mästare Samuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10-4. Expeditionen: kl. 9-5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11-1. Annonsskont.: kl. 9-5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 16:—	Helt år Kr. 20:—
Halvt år > 8:25	Halvt år > 10:25
Kvartal > 4:25	Kvartal > 5:25
4:de kvartalet > 5:—	Månad > 2:—

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

40 öre eft. text.	Utländska annonser:
45 öre å textside.	45 öre efter text., 50 öre
20 % förhöjning för	å textside, 20 % förh.
särskild begärd plats.	för särsk. begärd plats.

SOFI ANDERSON SEXTIO ÅR.

DET VAR EN VACKER SENSOMMARDAG för åtskilliga år sedan, som en ung landsortstös med klappande hjärta gick Nybrogatan ned för att göra en första visät hos föreståndarinnan för Privata högre lärarinneseminarium, innan terminen började på allvar. Men all oro försvann snart hos den unga flickan — som ett par dagar förut för första gång kommit till Stockholm från hemmet i den lilla västkuststaden — då hon stod framför fröken Sofi Anderson.

O, så väl jag minns fröken Anderson, då jag första gången såg henne i dörren till mottagningsrummet! Det stod som sol omkring henne. I ögonen fanns något av barnets strålgans, som så ofta annars brukar gå förlorad i livet, och hela hennes väsen gav ett intryck av sann moderlighet, av värmande kärlek, på samma gång som det var något fast och beslutsamt över hela hennes person. Hon vann genast mitt, liksom hon under årens lopp vunnit allas deras hjärta, med vilka hon kommit i beröring, och det är ett stort antal — omkring 430 — unga kvinnor, som efter avslutade studier vid Privata högre lärarinneseminarium gått ut i livet, fyllda av den innerligaste tacksamhet för vad de fått inte minst genom seminariets högt uppskattade föreståndarinnan.

Och nu har fröken Sofi Anderson fyllt 60 år. Dagen firades med all tillbörlig högtidlighet tisdagen den 16 november. Såsom en rättvis gärd av tacksamhet för den stora insats fröken Sofi Anderson gjort, tilldelades henne vid detta tillfälle *Illis quorum*. Det var förre rektor fil. doktor Ludvig Lindroth, en av seminariets grundläggare, som, vit-hårig och vördnadsbjudande, högtidligen överlämnade den officiella utmärkelsen. Av gamla och unga hyllades fröken Anderson denna dag, såsom endast den blir hyllad, som skänkt och skänker vad livet ger bäst och skönast åt sina medmänniskor.

Sofi Anderson föddes hösten 1860 i Kristinehamn, och hon besitter ej litet av värlänningens spänstiga och livliga sinne, liksom den värländska humorn ej heller saknas. Vem minns ej den där glimten i ögonvrån, som så ofta skingrat molnen för någon bekymrad ung flicka! Fadern var vågmästaren i Kristinehamn J. E. Anderson och modern Sofi Arrhenius, tillhörande den kända släkten med detta namn. Det fint bildade hemmet med sin prägel av gammal värländsk kultur var en kär samlingsplats för brukspatronerna i omnejden och deras familjer. Sofi Andersons andra mor, den bekanta författarinnan fru Hedda Anderson, f. Freudenthal, fick tidigt hand om den lilla Sofis upp-

Sofi Anderson.

fostran, och mellan dem uppstod det innerligaste förhållande. Efter genomgången kurs vid Kungl. högre lärarinneseminarium verkade Sofi Anderson först under åtskilliga år som lärarinna vid Almqvistska samskolan.

I slutet på 1890-talet började emellertid en allmän lärarinnebrist att göra sig märkbar på samma sätt som i närvarande stund. De högre flickskolorna hade svårt för att få tillräckligt med lärarekrafter, och ännu svårare var det för de hem, som önskade kvalificerade lärarinnor, att få sina behov tillgodosedda. Då var det, som Sofi Anderson tillsammans med andra för saken varmt intresserade personer tog initiativ till bildandet av Privata högre lärarinneseminarium och den därmed förenade Oskarsskolan. Bland övriga stiftare märkas läroverksrådet Lagerstedt, kanslirådet Kastman, rektor Ludvig Lindroth, fru Hedda Anderson samt frökarna Lilly Engström, Helen Palmqvist och Matilda Widegren. Fröken Sofi Anderson blev från början seminariets föreståndarinnan, och skaror av unga flickor strömmade till för att under hennes kloka och skickliga ledning utbildas för lärarinnekallet. Åtskilliga av dessa bekläda nu framstående platser inom skolvärlden, så äro exempelvis ej få av dem föreståndarinnor vid flickläroverk i olika delar av landet.

Seminariet arbetade från början efter nya principer, som befunnos vara synnerligen lyckligt valda med hänsyn till en mera mogen ungdom. Efter genomgåendet av de två första avdelningarna erhålla eleverna s. k. lägre kompetens. Sedan provas vin-

garna under ett eller flera års praktik i skola eller hem, varefter seminariet bjuder sina elever på fortsatt undervisning i en tredje avdelning, som är avsedd för specialstudier i vetenskaplig riktning. Denna avdelning medför högre kompetens. Under sin verksamhet har fröken Anderson alldeles särskilt intresserat sig för undervisningen i kristendom och historia.

Det råder vid denna läroanstalt en entusiasm och en arbetsglädje, som söker sin like. Det är grundliga och rikt givande studier, som bedrivs här. Seminariet har också lyckats att förvärva de bästa lärarekrafter. Vid sin sida har fröken Anderson alltid haft ett utmärkt stöd i fröken Emilia Thorstenson, som meddelat en utmärkt undervisning i det svenska språkets behandling och som inte minst gjort en insats genom sin ovanliga psykologiska uppfattning av de unga. Och vem minns inte med glädje och ofta saknad den undervisning i religionshistoria, som gavs och alltjämt gives av lektor Adolf Ahlberg! Med vilket spant intresse samlades vi ej för att lyssna till doktor Lydia Wahlströms glänsande föreläsningar i historia! Bland lärarna kunna också nämnas lektorerna Reinius och Malme, doktor Wallberger o. a. Till de ljusa minnena hör också fröken Matilda Widegrens smittande glada skratt, som ofta ljöd genom lärosalar och korridorer och vann genklang i unga hjärtan.

Ja, det var en rik och givande tid i många hänseenden, och vi, som länge varit ute i arbetet, kunna ej annat än prisa dem lyckliga, som nu få åtnjuta undervisning vid Privata högre lärarinneseminarium, eller dem som i en framtid tänka genomgå denna utbildningsanstalt. I bättre händer än Sofi Andersons kan en mor ej anförtro sin unga dotter, och ett rikare levnadskall än lärarinnans kan en ung flicka med ideell läggning ej välja.

Seminariet förfogar över en synnerligen vacker och tidsenlig lokal, Riddaregatan 23. På mig har särskilt den lilla stämmingsfulla bönsalen, med en säregen prägel av innerlighet och mystik över sig, alltid haft en stor dragningskraft. Det är nästan, som om något av Sofi Andersons eget mjuka, innerliga väsen på ett särskilt sätt strömmade emot en här.

Hur tacksam är man ej i en materialistisk tid som vår för allt, som skänkes av bestående värde! Sofi Anderson har mycket att ge därav, och därför önska vi alla, som under någon tid stått henne nära, att hon med oförminskade krafter måtte få verka i det kall, som hon själv så innerligt älskar.

MARIA ALMÉN.

"SIGTUNATANKAR". AV HEDVIG SVEDENBORG.

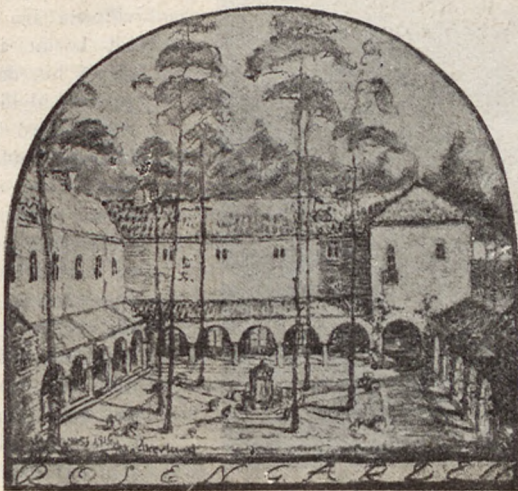
LILLE-MOR I LILLEGÅRDEN SITTER under en gammal apel i trädgården som ligger bakom det lilla gröna huset med det höga planket. Som vita flingor dala äppelblomblad kring henne och en sötaktig mandeldoft fyller luften.

På gräsmattan, vid den gamlas fötter, ligger en student med mössan nerdragen över en bistert rynkad panna.

"Nej, Lille-Mor", säger han, "det är inte lönt att tala med dig, du som inte kan lägga din hand eller tanke vid vad det vara må, utan att ge det en färg och en glans, som inte finns. Du med din idealitet kan ej förstå, inte ens ana hur bittert det är för oss unga att leva just nu.

"Vad vet du om tiden, här där du i din ålderdom sitter och drömmer gångna tiders skära flickdrömmar. Vad vet du om en flicktyp som använder ord så vulgära att jag inte kan återge dem inför dig utan att rodna och som med okultiverad, högljudd stämma förklarar att hon vore dum om hon "ginge och lade sig till med man och barn" när hon, som

självförsörjande, har nästan lika hög lön som någonsin hennes tillkommande kan få — en lön som hon får handskas med *hur* hon vill. Vad vet du om ynglingar, som i krass egoism

Rosengården, i Sigtunastiftelsen.

inte tänka på annat än att hänsynslöst dra den största livsnjutningen ur stunden. Ynglingar och män som sakna varje spår av entusiasm, som håna och kallgrina åt all annan hänförelse än möjligen den som frodas på en idrottsplan. Vad har du för levande erfarenhet av förintelsens och nivelleringsens dödande gift som genomsyrar allt nutida liv.

Vad vet du — —" — otåligt åker mössan ner i nacken och han ser upp på den lilla, sirliga figuren i den låga korgstolen, med ett par heta brinnande ögon.

Då ler Lille-Mor i Lillegården sitt inätvånande leende, tar ett fallande blomblad i sin hand, ser ett ögonblick så noga på det, som om hon från det ville tyda livets gåta och så börjar hon sakta tala, med sin fjärrstämma.

"Ser du, Sven-Erik", säger hon, "det händer allt så lätt, att man inte ser skogen för bara trån, att de som leva mitt i det susande livet mitt i storstädernas larm, helt enkelt icke höra tidens stora, tysta och starka strömmingar. Inte går du t. ex. i Stockholm och lyssnar till vårbruset i Norrström så som du i

De gyllene drömmarnas hus: Casinot i Monte Carlo med de härliga palmträdgårdarna. Nu rasslar aldrig guld, bara jétoner på de välbesatta spelborden.

din barndom hörde på älvens sång i din fädernebygd. Och vad vet egentligen du om det verkliga livet, du som suttit på skolbänken tills nu och tillbringat dina ferier vid badorter?

"Men ser du jag", fortsätter den gamla, "jag sitter här i den stora stillheten, och lyssnar lyhört till vad tiden har att säga. Det var så där för en tio, tolv år sedan, då jag som vanligt vistades några veckor nere på Blomkulla. Det var en kallvåt försommar då det en dag kom tre unga korsfarare till gården. Cyklande kommo de och studentmössan och sportdräkten var den enda rustningen.

Vad de hette minns jag inte nu, men jag tror att en av dem var medicinare och de båda andra teologer. Vad de kommo dit för? Jo, blott för att säga människorna, där borta i den avlägsna bygden, att Sveriges folk måste bli ett Guds folk för att få leva. Att vi stodo i gryningen till ett nytt, levande kristendomsliv och att nu var det de unga som kommo för att tala till de unga om de friska vårvindar som börjat blåsa en ny ande i det som för många tedde sig murknat, dammigt och utnött, att tider stundade då vi måste stå starka som aldrig förr. För den skull hade en mängd studenter i Uppsala och Lund beslutat sig för att som forna tiders korsridare, under ferierna dra ut över sitt eget land, förkunnande att nu stundade ett nytt liv inom andens värld.

Hur väl minns jag inte den lilla kyrkan, som socknens ungdom smyckat. Tänk om kyrkan bleve tom!

Å nej, detta med korsfararna var något allt för mänskligt för att inte folk skulle komma från när och fjärran, och isynnerhet kommo velocipedåkande ynglingar, som egyptens gräshoppor och ställde sina cyklar vid kyrkogårdsmuren under blommande, regndrypande syréner. Men det visste vi ju alla, att inte var det för att lyssna till nya, levande ungdomsord som de kommit dit, utan snarare för att få ett eftersökt tillfälle att ställa till bråk.

Men medicinaren, som var stor och stark och käck, gick bort till de rökande, svärjande hand-i-fick-ynglingarna och slog sig i språk med dem, på det muntraste och naturligaste sätt i världen. Men även om de flesta av dem blevo kvar ute vid muren i regnet, under själva gudstjänsten, så blev det i alla fall inget bråk. Och jag hörde en av dem säga, halft generad, halft fräckt, att flickorna fick väl se-

Beaulieu med några av de stora hotell, som härbärgera den ofantliga turistströmmen: Panorama Palace och Hotell Bristol.

DÄR SVENSKARNA FLY ETT KÅSERI FRÅN DE

Beaulieu-sur-mer i november.

EN GIVMILD NATUR HAR UTRUSTAT det sköna Frankrike med tre underbara och helt olikartade kuster, som under långa tider av året locka icke bara landets egna barn utan också främlingar från all världen bort från städernas buller och oro ut till havet, det oändliga. Fransmännen, som ha sinne för väklingande namn, ha kallat de långa silvervita sandstränderna i väster, som sköljas av oceanens böljor, för La Côte d'argent, Silverkusten, sträckan utmed Kanalen, som både bjuder på mondäna badorter och idylliska små fisklägen, ha de döpt till La Côte d'Emeraude, Smaragdskusten, men den paradisiskt sköna trakt, där Medelhavets blå förtonar i himmelens azur, heter på folkets läppar såväl som i resehandböcker la Côte d'Azur, Azurkusten. Denna kust är säkerligen Frankrikes guldkust, och särskilt nu, efter kriget, då alla sedan årtal drömda resor bli verklighet, flyta strömmar av dollars, pounds och kronor ned till de vita, palmomsusade villorna vid Medelhavet. Det är till Azurkusten en mängd svenskar och speciellt stockholmare nu ta sin tillflykt undan den förhärjande dyrtiden. Den, som icke är bunden av en

Författaren och fru Ernst Didring sola sig vid Azurkusten.

fast anställning, lyfter denna höst gärna vingen och följer flyttfåglarna ned mot södern.

Ännu är den egentliga säsongen ej börjad, men skaror av skandinaver, mest danskar och svenskar, befolka redan de mindre pensionaten i Nizza, Monte Carlo, Cannes, Beaulieu och de andra badorterna utefter Rivieran. Beaulieu, där dessa rader skrivas, är en liten stad på några tusen infödingar en timmes spårvagnsfärd från Monte Carlo och tre kvart från Nizza. I januari, när säsongen står i sitt flor, när jätthotellen öppnat sina portar och alla villorna äro uthyrda stiger befolkningssiffran nog till bortåt femtio tusen. Engelsmännen söka sig gärna hit, då Beaulieu är underbart vackert beläget och idylliskt, och ändå behövs det blott en kort stunds färd i spårvagn eller bil för att vara mitt i Nizzas mondäna liv eller vid spelborden i Monte Carlo. Det märks också på gatunamnen, att man krusar smått för Albions söner, och patriotismen under kriget har också satt sitt spår på gatuskyltarna. En liten gata har efter den kända engelska sjuksköterskan, som fusiljerades av tyskarna, döpts till Avenue miss Cavell, här finns en Boulevard Maréchal Joffre, en Avenue general Foch, en rue Gallieni o. s. v. Ja, bland de många vackra villorna, som ligga inbäddade i palmer, jättekaktusar, bambuträd, akacior och blommande rosor finns en, som bär namnet: Nénette et Rintintin, och bredvid inskriptionen finns på marmortavlan en bild av de små garndockor, vilka under kriget buros i Paris

som amuletter för att bardemang! Men ann borta från dessa vita L'Hermitage eller and som skapade för unga sydfransmän, som fö blandade med italiensare skönhetsinne, och vid överraskningar, nya sk murarna t. ex., som ge få en obeskrivligt vack var avlånga hål för at skall ha tillfälle liva upp på deras terrassformiga tärnistiska röda jorden, flora: storbladiga bana kaktusfikon till desert, na stora vita barntrutt luftiga lövverket och dra för nordbon säll särskilt dyrbar och omger den villa i itali madame Rothschild från ha kostat på sin villa låtit olika arkitekter långa tider. Nu är d madame för sin smål hon bo på hotell i M praktfulla villan där m havet, tom, till ingen g

Här och var i Beau bergen, där världens dragen och där bilväg ser man hela fält av morött. Den lilla sta på att plocka turister berömda sydfranska "bouillabaisse", som vialitet: här drives och la. En viktig exportv likorna, som vid jul fuktig bomull i små dessa doftande hälsin efter tre, fyra dagars några timmar i vatten.

Bland svenskarna i märke till författaren patiska fru, målari så många andra med närsvärd ha de vänt och änna nu tillbrin mast komma de från upplysning för deras här omtalas att deras sion de Beaulieu, Be

Nykomna skandina också för resten — sta petit dejeuner rö bestörta över sitt franska "moustiques" betydligt mer förrä nordiska myggan, em förrän på morgonen, en vecka innan de förenade med svär pensionat finns det tyll kring sängen, som andarna. I brist på gubbar på kvällen, man kan då vara viss ej förflyktigas under

För nordbon är de när de svenska tid snön hemma i Sverig der fenixpalmer och ut över "det vinfärg

UNDAN DYRTIDEN. EN SOLIGA AZURKUSTEN.

skydda mot tyskarnas bombars är kriget oändligt långt villor, som heta Le Calme, bra fridfulla ting och tyckas par på bröllopsresa. Dessa resten till stor del äro upp- e, ha i sanning ett utvecklat varje steg möter man nya inhetsintryck. I de vita sten- enom luftens inverkan själva ker patina, göra de här och ett en blommande slingerväxt p murytans enformighet. Och a trädgårdar med den karaka- blommar all söderns yppiga inträd, opuntian, som ger oss daturan, vars blommor lik- nperter, pepparträdet med det de gula blommorna, och an- samma växter. En aldeles praktfull trädgårdsanläggning fransk renäsans, som äges av in Paris. Den rika damen lär sju, åtta miljoner francs och ändra och bygga om den i ten fix och färdig, men som et ej kan få tjänare, måste onte Carlo. Och så står den med pergolor och terrasser vid glädje...

lieu, på terrasserna upp mot pittoreskaste spårvägslinje är ar dra fram, släta som golv, nejlikor i vitt, rosa och vall- den lever nämligen icke bara och dra upp fiskar till den nationalrätten fisksoppa "la pissa restauranger ha till spe- så trädgårdsodling i stor ska- ara är blommor, särskilt nej- och nyår sändas inpackade i korgar över hela Europa. Då ngar från södern komma fram resa, behöva de blott läggas för att återfå sin fräschör.

Beaulieu lägger man särskilt Ernst Didring och hans sym- nan Jeanne Didring. Liksom lemmar av Stockholms konst- t det dyra Stockholm ryggen t några år på resor. När- Schweiz och Italien och till många vänner i Sverige kan s vinteradress blir Hotel-Pen- aulieu-sur-mer.

er — och andra främlingar ppenbara sig ofta till sin för- dprickiga i ansiktet och helt vanställda yttre; det är de som varit framme. De äro diska, dessa moskiter, än den edan man ej märker deras bett, i spegeln, och det kan dröja pissprydande kulorna, som äro djäda, försvinna. På de flesta järför ett stort moskitosnät av skyddar för de nattliga plägo- nät tänder man en slags rök- denna förlamar myggen, och s om att ens naturliga skönhet r natten.

et en sällsam tjusning att nu, pingarna måla om den första ge, sitta på en solig terrass un- h blommande rosenträd, blicka på det havet", som Homeros be-

sjöng, och njuta färgernas och linjernas spel i detta underbart sköna landskap. Termometern på palm- stammen visar 22 grader i skuggan, man smuttar på sitt *vin du pays* till de sydlandskt lätta och sunda rätter, som den vitklädde italienske kocken serverar. De flesta ingredienserna till de fyra rätterna i déjeuner och diner kunna vi se växa runt omkring oss: oliverna, som skickades till malning i två säckar i förgår, presenteras i dag på bordet i form av olja till fisken, citronerna lysa gula nedanför balustraden, och ett stycke därifrån hänga kaktusfikonen, som påminna om högröda spiketun- nor, etc... De härliga franska päronen, som hema- ma kosta 5 kronor stycket, köper man här för 2 francs (66 öre) kilot, och vindruvorna, som utgöra den dagliga desserten på hösten, kostar i svenskt mynt cirka 1 krona per kilo. För en anspråkslös men fullt tillfredsställande pension får man i Beau- lieu betala 16—22 francs per dag.

De skandinaviska husmödrarna bli inför dessa lätta och smakliga ris- och macaronirätter, dessa kalla kötträtter med växlande sallader, fyllda av re- formnit. De mena, att vi i Sverige under den

Kulla och Kaktus — min dotter letar efter kaktusfikonen.

varma årstiden, då vi för kylans skull ej behöva så bastant mat, borde införa mera sydansk diet, så långt det låter sig göra. T. ex. detta förträff- liga franska sätt att anrätta tomater, som kallas "tomates farcies". Några stora tomater skäras mitt itu, kärnorna tas bort, och hålen fyllas med finhackat kokt eller stekt kött, blandat med hackad persilja, rivebröd, salt, peppar och parmesanost. Sedan stekas tomaterna över svag eld i mycket smör eller olja och serveras som en rätt för sig. De tunna köttskivorna, som doppas i pannkakssmet och kokas i olja, äro också en variation att ta fasta på, även om oljan blir dyrare hos oss. I gengäld kunde vi lära att bli mindre kräsna och pretentiösa i fråga om mat här i södern, där man serverar en skål macca- roni med riven ost som en rätt, en ensam kokt fisk med citron som en annan rätt o. s. v.

Överallt ute i staden rustar man nu till säsongen: butikerna målas, det lägges ny asfalt på gatorna, trädgårdsmästarna skriva i prydliga kantväxter hot- tellens namn innanför de höga gallergrindarna, de många "Hairdressers", "Modes de Paris" och "Tail- leurs", som stå stängda under sommaren, slå åter upp sina dörrar och stapla upp sina förföriska la- ger. Om några veckor går ridån upp för det årliga spelet vid Azurkusten, spelet om allt det, som är kärt för människors hjärtan, livsglädje, kärlek, guld...

ELLEN RYDELIUS.

Hamnen i Beaulieu med "Pointe des Fourmis", Myrornas udde, och den fashionabla strandpromenaden, planterad med akacior, palmer och kaktusar.

dan tala om för dem vad de där vitmössingarna hade att säga, där inne.

Och nu undrar du kanske, vad det blivit av dessa korsfarare, som du aldrig hört talas om, av deras brinnande hänförelse, varma och stora tro, om deras gärning, som så mycket annat i detta land runnit bort i sanden?

Å nej, Sven-Erik, vad som är besjälade av verkligt, levande liv, det dör aldrig. Och där i Blomkullabygden går än i dag några vuxna män och mogna kvinnor och gömma på de levande ord som den gången gavs dem av de unga. Och dessutom — — —

"Dessutom, du, har korsfararnas stora tro och förtröstan fak- tiskt försatt berg. De ha, trots tidernas och de tusende svårig- heterna, skapat sig en borg, ett fäste, från vilket andens kämpar tåga ut över allt Sveriges land. Är efter år nya kämpar med flam- mande hänförelse som vajande hjälmplymer och helig, ödmjuk visshet i sköldarnas vapenfält.

"Nej du, det är inte bara på idrottsplanerna som man har att sö- ka ungdomlig eld och flamma. Gå upp till *Stiftelsen, Sigtuna- stiftelsen*, och du kommer att möta en helt annan ungdom än den du hittills råkat i livet. Flickor som mäktade drömma skära, veka drömmar, trots tiden, män som brinna i andlig dädskraft och tro. Du får se de ungas tanke grundmurad på hälleberget och varje brinnande önskan murad upp sten för sten, bit för bit.

Mitt i susande furuskog mötes du av salar och loggior löpande runt en rosenård med en viskande springbrunn, av ett torn med utsikt över holmar och fjärdar, som rymmer nästan allt vad du kan begära av bokligt vetande, av vråar i djupa nischer, där du kan tänka och drömma i frid, där även du själv kan dra ett strå till stacken i tankens värld. Du kan få ett gästrum, bland de många andra gästrummen, som stå öppna för trötta världsvandrare, för vem som vill. Du kan få delta i folkhögskolekurserna, och under öppna pelarvalv, mitt i susande skog, kan du få höra levande ord om den Högste och om de stora andar som alla bära en gnista av Honom i sin själ. Liksom du kan få en dryck klaraste källvatten ur Rosengårdens springbrunn kan du även få leka och skämta i ungdomlig lust.

Där hela det mer mondäna Europa — och U. S. A. också — träffas: den fashionabla Promenade des Anglais vid "Änglarnas vik" i Nizza.

GAMBETTAS DÖD. AV QVIDAM QVIDAMSSON.

I DESSA DAGAR HAR DEN TREDJE franska republiken på höjden av sin ära firat sin 50-åriga födelsedag. Samtidigt har Frankrike bragt en storslagen hyllning åt Léon Gambettas minne genom att låta överföra hans hjärta till Panthéon.

Allt sedan Gambetta den siste december 1882 lade sina ögon tillsammans har kring hans död knutit sig en krans av legender, varav flertalet gått ut på, att hans frånfälle skulle haft en mindre naturlig orsak. Ett av de allmännast trodda ryktena har låtit förstå, att hans mångåriga väninna, madame Léonie Léon, varit den som indirekt dödat sin älskare genom att — av svartsjuka över hans påstådda förestående giftermål med en dam ur högförnäma kretsar — med en revolver tillfoga honom ett svårt sår i högra handen, var till sedermera kommo åtskilliga komplikationer, som vållade döden.

När Léonie Léon, efter att under många år trofast ha vårdat sin store väns minne, själv gick bort, ansåg man tillfället lämpligt att göra nya efterforskningar för att lägga hemligheten med Gambettas död i dagen. Som resultat av dessa publicerades i "Nouvelle Revue" en framställning — av en "initierad" — som ursprungligen icke väckte vidare uppeende, men som sedermera i särtryck gjort sin rond i intresserade kretsar och som undertecknad först nyligen tillfälligtvis stiftat bekantskap med.

Först några ord om Léonie Léon. Hon var dotter till en infanteriöverste, var en från unga år högst självständig natur, en kvinna med stora själfulla ögon, ur vilka en mindre vanlig begåvning talade. Första gången hon såg Gambetta var en septemberdag 1868, och han gjorde genast ett starkt intryck på henne. Efter kriget lade hon med entusiasm märke till den eldige folktribunens uppträdande, och hon gjorde allt för att få sammanträffa med honom. När Gambetta tillsammans med sina vänner reste på Versailles-tåget ut till Ville d'Avray kunde han ofta i kupén observera en ung dam, som med spändaste uppmärksamhet följde varje hans ord, varje gest. Han kunde icke gärna låta bli att alltmärlägg märke till henne, eftersom han var tämligen van vid, att hans fiender på allehanda sätt spionerade på honom. Det dröjde icke länge förrän han frågade ett par av sina förtrogna om den unga resenärens, och de kunde snart upplysa honom om, att hon hette Léonie Léon och var en oberoende ung kvinna, av vilken han tvivelsutan icke hade något att frukta.

Hela världen vet, hur av dessa timmar i järnvägskupén utvecklade sig ett förhållande för livet, som icke upplöstes förrän genom den store politikerns död. I allt var Léonie Léon Gambettas förtrogna. Han skrev varje

Léon Gambetta.

dag långa brev till henne, och det fanns icke en fråga av vikt som han icke i detalj meddelade henne för att få råd och stöd.

Äntligen kom den dag, då hon och Gambetta beslutat sig för att legalisera förhållandet, och statsmannens gamle far hade redan kommit överens med sonen, då detta skulle ske. Från de mest vederhäftiga håll framhåves, att Gambettas och hans väninnas äktenskap var en avgjord sak och att således historien om den förnäma damen är gripen ur luften. Dagen innan den beramade högtidligheten inträffade emellertid den olycka, som skulle sätta en damm för alla den verksamme mannens planer och drömmar. Den ovan nämnde författaren giver härav följande framställning.

Det var den 27 november 1882. Gambetta hade ute på sin egendom i Ville d'Avray fått besök av general Thoumas, för vilken han hyste stor vänskap. Han följde just sin gäst till dörren, då denne på tröskeln råkade trampa i litet smuts efter Gambettas jakthund Diana. Husbonden blev rasande. Han hade nyss haft en dust med betjänten Paul och givit honom stränga order att vänja hunden av med sådana ovanor. Därtill kom, att Paul icke just var persona grata hos Gambetta, som givit efter för madame Léons föreställningar och avskedat sin gamle betjänt för att i stället övertaga Paul, vilken sedan en mängd år tillbaka tjänat i den Léonska familjen. När Paul nu fick en ny skrappa, blev följden, att den hetlevrade politikern gick ännu längre och bad honom draga så långt pepparn växer.

Då Léonie fick höra, att hennes fars och hennes trotjänare fått avsked på grått papper, svallade hennes vrede upp, och det kom inne i Gambettas arbetsrum till ett häftigt uppträde. Skarpa ord växlades, och hon grep slut-

ligen hysteriskt en liten revolver på skrivbordet och ropade, att det vore bäst, om hon försvann ur hans liv. Gambetta, som förstod, att detta kunde bliva farligt, och som redan ångrade tråtan, skyndade fram för att vrida revolvern ur väninnans hand, men råkade stöta till den så, att ett skott gick av och kulan genomborrade hans högra hand.

Vid ljudet av skottet skyndade kokerskan till och fick se madame Léon ligga på knä framför Gambetta, i förtvivlade ordalag anropande honom om förlåtelse. Det torde icke vara misstag att härifrån härleda alla historier om, att madame Léon med berätt mod velat taga sin älskares liv.

Det bör anmärkas, att såret i handen enligt läkares och andra omdömesgilla personers uttalanden icke på minsta sätt var den direkta anledningen till Gambettas död. Hans alltmärlägg stillasittande liv och med åren hastigt tilltagande korpulens hade förvärrat en magsjukdom, varav han redan som ung student lidit, och denna blev också bevisligen orsaken till hans bortgång. En av hans läkare har erkänt, att man överdrev hans onda och att hans liv måhända kunnat räddas, om man helt enkelt i tid givit honom ett laxativ. Gambetta var också själv medveten härom och yttrade till sin syster under ett av hennes besök vid sjukbädden: "Man har varit alldeles för rädd om mig. Hade jag varit en fattig stackare på ett allmänt sjukhus, skulle jag varit frisk för länge sedan."

I samband med den citerade anonyme författarens skildring må erinras om, att Gambettas närmaste vänner — bl. a. Joseph Reinach — gång på gång understrukit sannolikheten av hans egen enkla förklaring, som går ut på följande: Han hade på morgonen från en vapenhandlare i Paris mottagit ett par nya revolverar och gick efter general Thoumas' besök ut i trädgården för att prova dem på sin målskjutningsbana. Redan efter första skottet hade något kommit i olag vid mekanismen, och vid undersökningen därav hade Gambetta varit så världslos, att ett nytt skott gått av och kulan genomborrat handen.

Hur det nu än försiggått vid det olyckliga tillfället, så giver i alla fall den omfattande brevväxlingen mellan madame Léon och Gambetta en bild av deras förhållande, som välutgått bevisar dess upphöjda karaktär. Han tänkte städe på att legalisera förbindelsen; gång på gång talar han härom; men Léonie Léon sätter sig emot hans önskan, emedan hon tror sig kunna vara honom till bättre nytta genom att blott i ett slags hemlighet förbli vänninna och rådgiverska. Först då prövningar av allehanda slag övergått vännen och han ännu mer energiskt än någonsin yrkar på äktenskap, ger hon sitt bifall.

Men gå sedan in i kapellet en stilla sommarkväll. Du kan få se hur den bleknande dagern som silar in genom de högsmala fönstren smälter sitt blå ljus samman med de brinnande altarljusens röda, flämtande lågor och tillsammans med altarets blommor sända en tyst tanke upp mot det ensamma krusfixet.

Lyssna till din egen själ, lyssna till den tysta andakten och till orgelns smältande toner som lyfta själen upp ur stoftet.

Det har sagts, kanske just för den tysta andaktens skull och den sällsynta skönheten i gudstjänstlivet, att Stiftelsen ine är rent luthersk. Men du behöver inte vistas lång stund inom Stiftelsens murar utan att få ett starkt medvetande om att just Sigtuna-Stiftelsen inom sig bär lutherdomens egen fasta

kärna — ifall du har klart för dig vad lutherdom verkligen är.

Jaså, du rynkar pannan, Sven-Erik, och du menar att det blir väl trångt inom en viss tros eller läras murar för fria och sökande andars flykt. Men gå du bara dit upp och du kommer även att känna, hur underbart det än låter, att där inte finns minsta andliga tvång. Går du in i läsrummet, så finner du där tidningar och tidskrifter i alla färger, slår du dig i samtal med någon av Stiftelsens ledare, någon av gästerna eller eleverna, kommer du snart underfund med att där ges rum för de mäktigaste och starkaste andliga brytningar, plats för alla att kämpa fritt på anden vädjobana. Du undrar hur det är möjligt?

Ja vet du, det är mer än jag förmår förklara. Jag vet blott att detta är lika verkligt

som att en gång korsfararnas starka tro försatte ett berg och byggde sig en borg. En borg som visserligen inte är färdig än, men där finns alltjämt tillräckligt med tro och bön för att de två tredjedelar, som fattas, även de komma att växa upp ur hälleberget. *En tro tillräckligt fast för att skapa ett Sveriges folk — ett Guds folk.*

Alltjämt falla apeln vita blomblad och Lille-Mor i Lillegården ser på dem som om hon sökte tydning på livets gåta i deras vita friskhet. Medan Sven-Erik i sin tur ser på henne med ljusnad blick, en blick som säger att han fått en liten aning om vad som menas med *Sigtunatankar*.

När kvällen kommer går Sven-Erik upp för de breda granittrapporna och in i Olaus-Petri-kapellet — Sigtunastiftelsens hjärta.